

1455
Ἀναδημοσίευσις ἐκ τοῦ Παραρτήματος τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας»

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

ΑΠΑΓΓΕΛΘΕΙΣΑ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗΝ ΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ

ΤΗΣ

ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤ. ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΤΗ: 29 ΙΟΥΝΙΟΥ 1901

ΕΝ Τῃ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚῃ ΜΕΓΑΛῃ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛῃ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΚ ΤΩΝ ΕΦΟΡΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1902

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΤΩ ΔΙΑΠΡΕΠΕΙ ΦΙΛΩ ΜΕΣΑΙΩΝΟΛΟΓΩ

ΜΑΝΟΥΗΛ Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΕΦΟΡΩ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ

ΒΑΘΕΙΑΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΝ ΔΕΙΓΜΑ

ΤΟΝ ΣΜΙΚΡΟΤΑΤΟΝ ΤΟΥΤΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΠΟΝΟΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Ο ΠΟΝΗΣΑΣ

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

ἀπαγγεληθεῖσα κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐπιδόσεως τῶν ἀπολυτη-
ρίων εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς
Σχολῆς τοῦ Συλλόγου, τῇ 29 Ἰουνίου 1901, ἐν τῇ
πατριαρχικῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ, ὑπὸ τοῦ
ἐκ τῶν ἐφόρων Γ. Ι. Παπαδοπούλου.

**Παναγιώτατε δέσποτα,
σεβασμιώτατοι ἱεράρχαι,
ἐξοχώτατοι πρεσβευταὶ τῶν ὀρθοδόξων ἐπικρατειῶν Ἑλ-
λάδος καὶ Σερβίας,
ἐρίτιμοι τοῦ Συλλόγου ἑταῖροι,
κυρίαὶ καὶ κύριοι.**

Θεῖα νεύσει καὶ εὐδοκίᾳ, τρεῖς ἡλίου ἀμιλλητῆρες κύκλοι πε-
ριτέλλονται, ἀφ' οὗ ὁ ἡμέτερος Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλο-
γος ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς καὶ χρησταῖς ἐλπίσιν ἐφυτεύθη ὡς ἄλλο
δενδρύλλιον ἐν τοῖς πατριαρχείοις διὰ τῶν παναγίων χειρῶν τοῦ
μεμουσωμένου Κωνσταντίνου τοῦ Ε', σεπτοῦ προκατόχου τῆς ὑμε-
τέρας λαοπροβλήτου καὶ θεοτιμήτου Παναγιότητος. Τὸ δενδρύλ-
λιον δὲν ἐξηράνθη, ὡς τότε ἐφοβοῦντο ἀπαισιόδοξοί τινες ἐδράζον-
τες ἴσως τὰς ἰδέας αὐτῶν εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἀποτυχίας ἐτέρων
ἀναλόγων σωματείων, ἀλλ' ἐβλάστησε καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας
προάγεται. Ἀντίξοοι ἄνεμοι ἔπνευσαν, κακοκαιρίαὶ ἐπέσκηψαν, τὸ
δενδρύλλιον ὅμως βαθείας ἔχον τὰς ρίζας δὲν ἐσαλεύθη, πλούσιοι
δὲ καὶ καλοὶ καὶ εὐειδεῖς καρποὶ διὰ μέσου τῶν φύλλων προβαλ-
λόμενοι κοσμοῦσιν ἤδη αὐτό. Ὁ Σύλλογος, ἀδιάφορος πρὸς τε τοὺς
ἐπαίνους καὶ τὰς μεμψιμοιρίας ἐνίων, καὶ τὰς ὑπερφιάλους ἀξιώ-
σεις ἄλλων, καὶ εἰς μόνην τὴν θεῖαν ἀποβλέπων ἐπιδοκιμασίαν,

ἐγκαρτερήσας δὲ σταθερῶς εἰς τὴν πραγμάτων τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ σκοποῦ κατὰ τὸ τριετὲς σχεδὸν τοῦτο διάστημα, ἠδυνήθη ἀκμαῖος καὶ θαλερὸς διὰ σοβαρῶν διαλέξεων καὶ ἀναγνωσμάτων ἱκανὰ ἀφεγγῆ μουσικὰ ζητήματα νὰ διαλευκάνη πως, διαγωνίσματα μουσικὰ νὰ ιδρύσῃ ἀθλοθετοῦντος αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου, Περιοδικὸν Σύγγραμμα τακτικῶς νὰ ἐκδίδῃ, καὶ Μουσικὴν Σχολὴν νὰ θεμελιώσῃ, ἐν ἣ ἡ διδάσκειται ἀπὸ τριετίας ὡς ἐμπρέπει εἰς Ἑλληνας ὀρθοδόξους τὸ μετὰ τὴν γλῶσσαν τιμαλφέστερον ἔθνικόν κειμήλιον, ἡ ἱερὰ βυζαντινὴ μουσικὴ, ἡ μορφωθεῖσα ἐκ λειψάνων καὶ μνημείων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μουσικῆς.

Ἡμεῖς δὲ χαίρομεν καὶ σεμνυνόμεθα καὶ ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς θεωροῦμεν ὅτι ἠξιώθημεν, κατόπιν τριετῶν ἀγώνων, κόπων, μόχθων καὶ ἰδρώτων σωματικῶν καὶ πνευματικῶν, νὰ ἴδωμεν ἀιατέλλουσαν τὴν πανηγυρικὴν καὶ εὐσημον ταύτην ἡμέραν, τὴν ἐγκαίνιζουσαν νέαν περίοδον μουσικῆς παιδείσεως ἐν τῷ κέντρῳ τούτῳ τῆς Ἀνατολῆς, ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ὀρθοδοξίας, ἐν τῇ μεγαλωνύμφῳ πρωτευούσῃ τῶν εὐκλεῶν Σουλτάνων, ἡμέραν, καθ' ἣν συνερχόμεθα προκαθημένου τοῦ ἐπιτίμου ἡμῶν προέδρου καὶ ἀνωτάτου προστάτου παναγιωτάτου Ἰωακείμ τοῦ Γ' μετὰ τοσοῦτου πλήθους σεβαστῶν καὶ ἐμμούσων ἀνδρῶν, ὅπως ἀπονεύωμεν τὰ ἀριστεῖα τῶν πόνων, τὰ νενομισμένα ἀπολυτήρια, εἰς εὐέλπιδά ὄμιλον δώδεκα μουσοφίλων νέων φιλοστοργῶς καὶ ἐπιμελῶς ἐπὶ τριετίαν ὄλην ἐκτραφέντων διὰ τοῦ ἀγνοῦ γάλακτος τῆς ἱερᾶς τῶν πατέρων ἡμῶν μουσικῆς ἐν τῇ Σχολῇ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Ἐγὼ δὲ, ὁ Ζακχαῖος ἐν τοῖς συναδέλφοις μου, ὑπέικων καὶ αὐθις εἰς ὑπέρτερον κέλευσμα, ἀναβαίνω ἐπὶ τὴν πνευματικὴν ταύτην συκομωρέαν, τὸ ἀρίδοξον τοῦτο βῆμα, ἐξ ὀνόματος τῆς ἐφορίας τῆς Σχολῆς, ἣν ἀποτελοῦσι φιλοπάτριδες λόγιοι τοῦ ἔθνους ἄνδρες, ἐμπεπλησμένοι συνέσεως καὶ εὐσεβεῖς τηρηταὶ τῶν ἱερῶν παραδόσεων καὶ θεσμῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὁ σεβασμιώτατος, λέγω, μητροπολίτης Ἀμασειᾶς κ. Ἀνθιμος, ὁ ἄρχων Μ. Χαρτοφύλαξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Μανουὴλ Γεδεών, οἱ καθηγηταὶ κ.κ. Κ. Ζαχαριάδης καὶ Εὐάγγελος Ἀμαξόπουλος, καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου

σήμερον λογοδοτῶν, ὅπως, κατὰ τὰ ἑκασταχοῦ εἰθισμένα, ἀνασκοπήσω τὸν δρόμον ἐργασίας καρπίμου καὶ τελεσφόρων ἀγώνων, τὸν διανυθέντα ὑπὸ τῆς καλλικάρπου ἡμῶν σχολῆς κατὰ τὸ διαρρεῦσαν σχολικὸν ἔτος, ἀκολουθῶν πιστῶς τῷ προγονικῷ ἐκείνῳ ρήματι «Πῆ παρέβην, τί δ' ἔρεξα, τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη». Ἐκπληρῶν δὲ νῦν τὸ βαρὺ τοῦτο δι' ἐμὲ καθήκον, ἐπικαλοῦμαι τῆς σεπτῆς ταύτης ὀμηγύρεως τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν εὐμενῆ ἀκρόασιν.

Ἡ Σχολὴ ἡμῶν διῆλθεν αἰσίως τὸν δόλιχον τοῦ λήξαντος ἤδη ἔτους. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ Γ' ἔτος μεστὴ ἠθικοῦ σθένους, ὅπερ ἠρύετο ἐκ τῆς θερμοτάτης φιλοστοργίας, δι' ἧς αἰεὶ περιέβαλλεν αὐτὴν ὁ πολυσέβαστος αὐτῆς ἰδρυτῆς καὶ γεραρὸς προκάτοχος τοῦ νῦν ἐπιλαμπρύνοντος τὸν Οἴκουμενικὸν Θρόνον, ἐκ τοῦ δεδοκιμασμένου ζήλου ὅστις διακρίνει τὸ ἐν αὐτῇ διδάσκον προσωπικὸν, καὶ ἐκ τῶν συμπαθειῶν, δι' ὧν κατακοσμεῖ τὸ μουσικὸν τοῦτο ἐργαστήριον ἢ καθ' ἡμᾶς κοινωνία. Τὰ μαθήματα ἐγίνοντο τακτικώτατα τρὶς τῆς ἐβδομάδος ἐν ταῖς φιλοξένοις παραδόσεσι τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς. Ἡ ἔναρξις τῶν μαθημάτων ἐγένετο ἀρχομένου τοῦ Σεπτεμβρίου, ἡ δὲ λήξις αὐτῶν τῇ 15 Μαΐου. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐνεγράφησαν ἐν τῷ μητρώῳ 112 μαθηταὶ, ὧν οἱ 72 ἀνανεώσαντες τὰς ἐγγραφὰς αὐτῶν, 40 δὲ προσελθόντες νεωστὶ εἰς τὴν σχολὴν, νέοι διαφλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν μουσικὴν ζήλου. Ἐκ τούτων κατετάχθησαν 38 εἰς τὴν Α' τάξιν, τὴν προκαταρκτικὴν, 26 εἰς τὴν Β', 30 εἰς τὴν Γ', καὶ 18 εἰς τὴν Δ' τὴν καὶ ἀνωτάτην. Ἡ Μ. τοῦ Γ. Σχολὴ παρασχοῦσα εἰς τὴν Μουσικὴν ἡμῶν Σχολὴν τὴν μείζονα μερίδα τῶν μαθητῶν ἐνεπιστεύθη πρὸς μουσικὴν μόρφωσιν ἐκ τῶν 112 ἐν ὄλῳ ἐγγραφέντων μαθητῶν 102 τέκνα αὐτῆς. Κατὰ διαφόρους δὲ ἐποχὰς καὶ ἔνεκα διαφόρων λόγων ἐκ τῶν 112 μαθητῶν ἀπεχώρησαν ἐφέτος 9, ὧν οἱ δύο ἐκ τῆς ἀνωτάτης τάξεως.

Τὸ διδάσκον προσωπικὸν ἀπετελεῖτο ἐφέτος ἐκ τῶν ἐξῆς πέντε διδασκάλων: Τοῦ κ. Ν. Α. Καμαράδου, ἀπὸ τριετίας ἤτοι ἀπὸ τῆς ιδρύσεως τῆς σχολῆς διδάσκοντος τῶν κ.κ. Ἰακώβου Ναυπλιώτου καὶ Κωνστ. Κλάββα, ἀμφοτέρων δομεστίκων τῆς Μ. Ἐκκλησίας,

ἀπὸ διειτίας διδασκόντων, καὶ τῶν ἐφέτος προσληφθέντων κ.κ. Φωτίου Σ. Παπαδοπούλου καὶ Γεωργίου Ι. Παπαδοπούλου, ἐξ ὧν ὁ κ. Φ. Σ. Παπαδόπουλος, ἀριστοῦχος ἀπόφοιτος τῆς ἄλλοτε εὐδοκίμως λειτουργησάσης Κεντρικῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς, ἱεροψάλτης τῆς ἐν Ταταούλοις ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Δημητρίου, συγγραφεὺς μουσικοῦ ἐγχειριδίου καταλλήλου πρὸς διδασκαλίαν εἰς τὰς παρ' ἡμῖν ἀστικὰς σχολὰς, καὶ πρωτοψάλτης ἄλλοτε τῶν μητροπόλεων Κυζίκου, Γανοχώρων καὶ Αἴνου, ἐδίδαξεν ἐν τῇ Α' τάξει, τῇ προκαταρκτικῇ, ἐκπληρώσας τὰ ἀνατεθέντα αὐτῷ καθήκοντα μετ' ἀκριβείας, εὐσυνειδησίας καὶ παραδειγματικῆς εὐμεθοδίας. Ἐν τῇ Β' τάξει ἐδίδαξαν ὁ κ. Κ. Κλάββας, ἐν τῇ Γ' τάξει ὁ φιλόπονος κ. Ἰάκωβος Ναυπλιώτης καὶ ἐν τῇ Δ', τῇ καὶ ἀνωτάτῃ, ὁ φιλότιμος καὶ ζηλωτῆς τοῦ καθήκοντος ἐργάτης κ. Ν. Α. Καμαράδος.

Ἡ ἐφορία ταῖς διατάξεισι τοῦ Κανονισμοῦ ἐπομένη, ἔγνω ὅπως εἰσαχθῆ ἐφέτος εἰς τὴν ἀνωτάτην τάξιν τῆς ἡμετέρας σχολῆς καὶ τὸ χρησιμώτατον μάθημα τῆς ἱστορίας τῆς ἐκκλ. ἡμῶν μουσικῆς. Ἀνέθηκε δὲ αὕτη, τῇ ἐγκρίσει τοῦ Συλλόγου καὶ ταῖς εὐλογίαις τοῦ παναγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Ε', τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τούτου εἰς ἐμέ, συγγράψαντα καὶ ἐκδόντα τῷ 1890 ἱστορικὸν περὶ Μουσικῆς σύγγραμμα. Καὶ τὸ πολύπονον τοῦτο φορτίον τοῦ Συλλόγου πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀνεδεξάμην, καὶ δὴ δωρεὰν καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης χρηματικῆς ἀμοιβῆς καὶ ἀξιώσεως. Ἐδίδαξα δὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Μουσικῆς ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων μέχρις Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει κειμένου τὸ πρῶτον ἤδη καταρτιζομένου ὑπ' ἐμοῦ. Καὶ ἂν ὁ ἄλλοτε ἐπωφελῶς ἐργασθεὶς ἐν Γαλατῇ Ἑλλ. Μουσ. Σύλλογος παρώρμησεν ἐμέ εἰς τὴν συνύφασιν τότε τῶν περὶ μουσικῆς ἱστορικῶν ἐκείνων ἀναγνωσμάτων, τῶν ἀπαρτισάντων βραδύτερον τὸ ἐξ ἑξακοσίων σελίδων ἀποτελούμενον καὶ ἐκδοθὲν ἤδη πρὸ ἐνδεκαετίας σύγγραμμά μου, εὐελπιστῶ ὅτι, κατὰ τὴν εὐδόκιμον λειτουργίαν τοῦ ἡμετέρου τούτου Συλλόγου, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ὑπ' ἐμοῦ διδασκομένου μαθήματος τῆς ἱστορίας εἰς τὴν Μουσικὴν Σχολὴν συνυφανθήσεται, Θεοῦ ἀρωγούντος, ἕτερον πόνημα, ἐν ᾧ ἱστορηθήσονται ἢ τε πορεία τῆς ἱερᾶς Βυζαντινῆς μουσικῆς ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς μέχρι σήμερον, καὶ αἱ διά-

φοροὶ φάσεις, ἃς τυχὸν ἔλαβεν αὕτη κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ αἰῶνας, καὶ τὸ πῶς οἱ πατέρες ἡμῶν μεριμνῶντες περὶ ταύτης συνεβάλλοντο πρὸς πιστὴν διαφύλαξιν αὐτῆς ἐν ἡμέραις δόξης ἢ ἐν ἡμέραις χαλεπαῖς.

Ἐν τῇ Α' τάξει εἰς 84 ὠριαῖα μαθήματα ὁ κ. Φ. Σ. Παπαδόπουλος ἐδίδαξε τὸ Α' τεῦχος τοῦ ὑπ' αὐτοῦ φιλοπονηθέντος ἔργου ὑπὸ τὸν τίτλον «Στοιχειώδεις γνώσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς μελωδίας», καὶ ἐκ τοῦ Ἀναστασιματαρίου Ἰωάννου τοῦ Πρωτοψάλτου τὰ εἰς τοὺς ἤχους Πλ. Δ' καὶ Α' ψαλλόμενα Ἀναστάσιμα στιχηρὰ ἐν τοῖς Ἑσπερινοῖς καὶ τῷ Ὁρθρῷ εἰρμολογικῶς τε καὶ στιχηρικῶς, ὡς καὶ τὰ ἐωθινὰ τῶν δύο τούτων ἤχων.

Ἐν τῇ Β' τάξει εἰς 95 ὠριαῖα μαθήματα ὁ κ. Κ. Κλάββας ἐδίδαξεν ἐκ τοῦ Ἀναστασιματαρίου Ἰωάννου τοῦ Πρωτοψάλτου τὰ τῶν ὀκτῶ ἤχων ἑσπέρια, τὰ ἀπολυτικά, τὰ καθίσματα, τὰ δογματικὰ δοξαστικά, τὰ στιχηρὰ τῶν Αἴνων καὶ τὰ ἐωθινὰ, εἰρμολογικῶς τε καὶ στιχηρικῶς, τοὺς εἰρμούς τῶν Κανόνων τοῦ Πλ. Β' ἤχου «Ὡς ἐν ἠπείρῳ πεζεύσας ὁ Ἰσραὴλ», τὰς Θ' ὥδὰς τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ «Σὲ τὴν φαεινὴν λαμπάδα» καὶ τῆς Ἀναλήψεως «Σὲ τὴν ὑπὲρ νοῦν», προσέτι δὲ καὶ Δοξαστικά τινα ἐκ τοῦ Δοξασταρίου Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου καὶ διάφορα γυμνάσματα εἰς τοὺς ὀκτῶ ἤχους. Ἐκ τῆς θεωρίας δὲ ἐδίδαξε τὰ συστατικὰ ὄλων τῶν ἤχων, τὰς φθορὰς καὶ τὰς χροῶς.

Ἐν τῇ Γ' τάξει εἰς 89 ὠριαῖα μαθήματα ὁ κ. Ι. Ναυπλιώτης ἐδίδαξε κατ' ἐκλογὴν δοξαστικά καὶ στιχηρὰ ἐκ τοῦ Α' καὶ Β' τόμου τοῦ Δοξασταρίου Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου. Ἐκ τοῦ Εἰρμολογίου δὲ τὰς Καταβασίας τῶν Χριστουγέννων, τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, τοῦ Πάσχα, τῆς Ὑπαπαντῆς, τῶν Βαΐων, τοῦ Τυφλοῦ, τῆς Ἀπόκρεω, τὰ κατὰ τὴν Μ. Δευτέραν, Τρίτην καὶ Τετάρτην ψαλλόμενα εἰς τὸν Ὁρθρον Καθίσματα καὶ Κανόνας, καὶ τὸν Κανόνα τοῦ Μ. Σαββάτου. Ἐκ τοῦ Α' τόμου τῆς Πανδέκτης τὸ «Μακάριος ἀνὴρ» Μανουὴλ τοῦ Πρωτοψάλτου ἐκ τῶν προκειμένων τὸ «Μὴ ἀποστρέψης» καὶ τὸ «Ἐδωκας κληρονομίαν», τὰ ἰδιόμελα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς Ἰακώβου τοῦ Πρωτοψάλτου «Ἐλαμψεν ἡ χάρις», «Δεῦτε ἐκκαθάρωμεν ἑαυτοὺς», «Χαλινοὺς ἀποπτύσας», «Ἀ-

τενίσας τὸ ὄμμα», «Λησταῖς λογισμοῖς» καὶ «Θαυμαστὴ τοῦ Σω-
τήρος», τὸ δίχορον «τῆ ὑπερμάχῳ», τὸ «Ἦδη βάπτεται κάλαμος»
Ἰακώβου τοῦ Πρωτοψάλτου συντηθὲν ὑπὸ Γ. Βιολάκη, ἐκ τῶν κε-
κραγαρίων Ἰακώβου τοῦ Πρωτοψάλτου τὰ τοῦ Α' καὶ Β' ἤχου, τὸ
«Θεοτόκε παρθένε» μετὰ τοῦ κρατήματος Πέτρου τοῦ Μπερεκέτου,
τὸ «Κύριε ἢ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις» Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου καὶ
τὸ «Ἀναστάσεως ἡμέρα» Μανουὴλ Χρυσάφου τοῦ νέου. — Ἐκ τοῦ
Β' τόμου τῆς Πανδέκτης τοὺς Πολυελέους «Δοῦλοι Κύριον» Π. Λαμ-
παδαρίου, «Λόγον ἀγαθὸν» Γεωργίου τοῦ Κρητὸς «Ἐπὶ τὸν ποτα-
μὸν Βαβυλῶνος» τοῦ Χουρμουζίου καὶ «Δύναμις» Ξένου τοῦ Κο-
ρώνη, Ἀλληλουάριον Ἰωάννου τοῦ Πρωτοψάλτου, «Δόξα σοι Κύ-
ριε δόξα σοι» τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὸ «Εἰς πολλὰ ἔτη», τὸ «Σιγη-
σάτω» καὶ τὰ εἰς ἡχοῖν Πλ. Δ' Ἀνοιξαντάρια Θεοδώρου τοῦ Φω-
καέως. Ἐκ τῶν Δοξολογιῶν τὸν ἡχὸν Λέγετον Πέτρου τοῦ Πελο-
ποννησίου, τὸν Δ' καὶ τὸν Πλ. Α' τοῦ ἰδίου, τὸν τετράφωνον Ἰακώ-
βου τοῦ Πρωτοψάλτου, τὸν Β', τὸν Πλ. Δ' καὶ τὸν Βαρὺν. Προσέτι
τὴν ἐπτάφωνον Δοξολογίαν Δανιὴλ τοῦ Πρωτοψάλτου.

Ἐν τῇ Δ' τάξει ὁ κ. Ν. Καμαράδος εἰς 80 μαθήματα διώρου
διαρκείας, ἐδίδαξεν ἐπισταμένως, ἀναλυτικῶς καὶ μετ' ἐφηρμοσμέ-
νης θεωρίας τὰς ἐξῆς Δοξολογίας: τὰς εἰς ἡχοῦ Α', Λέγετον, Γ' καὶ
Δ' Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου, τὰς εἰς ἡχοῦ Α' τετράφωνον, Β' καὶ
Βαρὺν Χουρμουζίου τοῦ Χαρτοφύλακος: τὰς εἰς ἡχοῦ Πλ. Α', Β' μὲ
Βαρὺν, Βαρὺν καὶ Πλ. Δ' Γρηγορίου τοῦ Πρωτοψάλτου. Ἐκ τῶν
Πολυελέων δὲ ἐδίδαξε τὸν εἰς ἡχοῦ Πλ. Α' «Δοῦλοι Κύριον» Π.
τοῦ Πελοποννησίου, τὸν εἰς ἡχοῦ Πλ. Δ' «Δοῦλοι Κύριον» καὶ εἰς
ἡχοῦ Λέγετον «Λόγον ἀγαθὸν» Χουρμουζίου τοῦ Χαρτοφύλακος. —
Ἐκ τοῦ θεωρητικοῦ δὲ πάντα γενικῶς τὰ ἀφορῶντα τοὺς ὀκτὼ ἡχοὺς.

τῆ ἀληθείᾳ ἀρκούντως σημαντικὴ ὑπῆρξεν ἡ πρόοδος τῶν
μαθητῶν πασῶν τῶν τάξεων καὶ ἡ φιλομάθεια αὐτῶν ἀξιέπαινος.
Μάρτυρες τῶν λόγων μου ἀψευδεῖς κεῖνται τὰ ἀποτελέσματα τῶν
προφορικῶν ἐξετάσεων τῶν ἀπὸ τῆς 16—19 Μαΐου ἐν πάσῃ κανο-
νικότητι καὶ τάξει ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ τῶν τελετῶν τῆς Μ. τοῦ Γ.
Σχολῆς ἐνώπιον πολλοῦ καὶ μεμουςωμένου ἀκροατηρίου διεξαχθει-
σῶν, καθ' ἃς, ὡς μετὰ χαρᾶς καὶ τινος ὑπερηφανείας ἀναγγέλλω

ὑμῖν, ἡ συγκομιδὴ ὑπῆρξε δαψιλεστάτη. Ἀντάξιοι δὲ ἰδιαίτατα
τῶν προσδοκιῶν τοῦ Συλλόγου ὑπῆρξαν οἱ καρποὶ τῆς ἐκ 12 μα-
θητῶν ἀποτελουμένης τάξεως τῶν ἀποφοίτων, οἵτινες πρὸ τριετίας,
ὅτε ἰδρῦθη ἡ ἡμετέρα σχολή, ὅπως οὖν συγκεκροτημένοι ὄντες
περὶ τὴν μουσικὴν καὶ οἱ πλείστοι τὰ τοῦ δομειστικοῦ τελοῦντες
ἐν τοῖς ναοῖς τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κ)πόλεως, ἐνεγράφησαν εἰς τὸ
μητρώον τῆς σχολῆς, καὶ ἔκτοτε ἐπὶ τριετίαν ὅλην ἐδιδάχθησαν
ἅπασαν τὴν σειρὰν τῆς παρ' ἡμῖν μουσικῆς φιλολογίας, τῆς ἐν
χρήσει ἐν τῇ χοροστασίᾳ. Ἐκ τούτων, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν βαθμῶν
τοῦ ἔτους καὶ τῶν ἐνιαυσίων προφορικῶν ἐξετάσεων ἐν τῇ πράξει,
τῇ θεωρίᾳ καὶ τῇ ἱστορίᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλ. μουσικῆς, οἱ ἐπτά
ἔτυχον τοῦ βαθμοῦ **Ἀριῶτα**, οἱ δύο τοῦ βαθμοῦ **Πάνυ καλῶς** καὶ
οἱ τρεῖς τοῦ **Καλῶς**.

Προκειμένου δὲ περὶ τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τῆς σχολῆς,
ἤτοι τῆς εὐπειθείας καὶ εὐταξίας τῶν μαθητῶν, ὀφείλομεν χάριν
τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οὗτοι ἐφάνη-
σαν ἄξιοι τοῦ προορισμοῦ τῆς σχολῆς, κόσμιοι ἀναδειχθέντες καὶ
σεμνοὶ, καὶ ὡς ἐμπρέπει μαθηταῖς διδασκομένοις τὴν ἱερὰν μουσι-
κὴν, τὸ ἐπικόσμημα τοῦτο τῶν ἱεροπραξιῶν τῆς ἀμωμότητος ἡμῶν
πίστεως.

Εἰς τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῆς σχολῆς μεγάλως συνετέ-
λεσε καὶ ἡ ἄγρυπνος καὶ τακτικωτάτη ἐπίβλεψις καὶ ἐποπτεία τῆς
ἐφορίας, γενομένη δι' ἐμοῦ, ὅστις ἀνεδεξάμην καὶ τὸ πολυδαίδαλον
τοῦτο καθῆκον, διατελέσας καὶ ἐφέτος ὡς ἀπὸ τριετίας ἢ ἐποπτεύ-
ουσα καὶ διευθύνουσα τὴν σχολὴν ἀρχή. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ
ἐκφράζω δημοσίᾳ τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας πρὸς τοὺς σεβα-
στούς μοι συναδέλφους, τοὺς τὴν ἐφορίαν τῆς σχολῆς ἀποτελοῦν-
τας, οἵτινες οὐ μόνον ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην τρέφουσι πρὸς
τὴν ἀποτελεσματικὴν ὑπὲρ τῆς σχολῆς δρασίν μου, ἀλλὰ καὶ διὰ
λόγων μεστῶν ἐνθαρρύνσεως εἰς τὸν καλὸν ἀγῶνα πάντοτε μὲ ἐνι-
σχύνουσιν.

Ἀληθείας ρήματα ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου φθεγγόμενος, ἀνο-
μολογῶ ὅτι τὰς παραδόσεις τῆς σχολῆς ἡμῶν ἔστιν ὅτε ἐτίμα διὰ
τῆς παρουσίας αὐτοῦ καὶ ὁ ἄρχων Πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλη-

σίας κ. Γ. Βιολάκης, ὁ γεραρὸς οὗτος πρεσβύτης, τοῦ ὁποίου τὸ γῆρας μετέχει ἔαρινου θάλπου, ἐκεῖνος ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὰ ἔτη ἡρέμα καὶ ἀπαλῶς ἀποτίθενται, οὐχὶ ὡς στοιβάζεται ἢ χιῶν ἐν ὄρμῃ καὶ θυέλλη συντρίβουσα τὴν βλάστησιν, ἀλλ' ὡς ἐπικάθηται αὕτη λεπτή καὶ ἀβρὰ ἐπὶ πεύκης οἶονεὶ λεπτή τις καὶ παροδικὴ ἄνθησις τοῦ δένδρου.

Ἡ ἐφορία ἐκφράζει τὰς θερμὰς εὐχαριστίας αὐτῆς καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἐπισκεψαμένους τὴν σχολὴν κατὰ τὸ λήξαν σχολικὸν ἔτος, ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὸν εὐρυμαθῆ πρωθιερέα τῆς ἐνταῦθα ρωσικῆς πρεσβείας ἀρχιμ. κ. Ἰωνᾶν, ὅστις τακτικὸν μέλος τοῦ Συλλόγου τυγχάνων καὶ θιασώτης τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς, ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ τὰς παραδόσεις τῆς σχολῆς ἡμῶν, ἐν συνοδίᾳ τοῦ ρωσσομαθοῦς ἀγαπητοῦ δὲ συναδέλφου ἡμῶν κ. Χρήστου Παπαϊωάννου, θαυμάσας τὴν πάτριον ἡμῶν μουσικὴν, τὴν μουσικὴν δηλοῦν ἐκείνην, ἣτις ἐξέπληξεν εἰς τὴν βασιλίδα ταύτην τῶν πόλεων τοὺς πρὸ δέκα αἰῶνων ρώσσους ἀπεσταλμένους, οἵτινες ἐπίστευσαν ὅτι πράγματι ἡ θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ ἐξ οὐρανοῦ κατήλθε, καὶ ἔσπευσαν νὰ ἐκφρίσωσι τῷ ἡγεμόνι αὐτῶν τὰς ἐκ τῆς μαγευτικῆς ἐκείνης μελωδίας τῆς μουσικῆς ἐντυπώσεις αὐτῶν.

Ἄλλ' ἡ Σχολὴ ἡμῶν, ἡ δωρεὰν μορφοῦσα μουσικῶς στρατιάς ὅλας μουσικοφίλων νέων, ἡ παρέχουσα ἀμισθὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς πρὸς πάντας τοὺς ποθοῦντας νὰ προσκτήσωνται τὴν δύναμιν τοῦ ἀνυψοῦσθαι ἐπὶ πτερύγων ἐκκλησιαστικῆς Μούσης καὶ κολυμβᾶν ἡδυτερπῶς ἀνὰ τὰ κύματα τῆς θείας τοῦ Δαμασκηνοῦ τέχνης, ἡ σχολὴ, λέγω, αὕτη, λειτουργεῖ καὶ ὑφίσταται διὰ μέσων ὑλικῶν τὰ μάλιστα περιορισμένων. Ὁ Σύλλογος ἡμῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ταμείου ἀναλογιζόμενος, πρὸς θεραπείαν τῶν ἀμαγκῶν τῆς Μουσικῆς Σχολῆς, δεομένης ἐτησίως ὑπερεκατονταλίου ποσοῦ, ἐπεκαλέσθη τὴν ἀρωγὴν, προτάσει τῆς ἐφορίας, τοῦ παρ' ἡμῖν κλήρου καὶ ἰδίᾳ τῶν ἱερῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους μονῶν. Τὴν πρώτην δὲ ὑψηλὴν καὶ περίοπτον θέσιν ἐν τοῖς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δωρηταῖς κατέχει ἀναντιρρήτως ὁ νῦν τὸν θρόνον τῶν Χρυσοστόμων ἐπιλαμπρύνων, ὅστις, ἐκ τοῦ ἐν Μυλοποτάμῳ ἡσυχαστηρίου αὐτοῦ, ἐνθα διήνυε τοὺς διαύλους τῆς μοναστικῆς

πολιτείας, παρακολουθῶν πιστῶς τὰ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, οὗ ἐπίτιμον μέλος ἐτύγχανε, καὶ τὸν προορισμὸν τῆς Σχολῆς ἐκτιμῶν ἡγαθύνθη ἵνα ἀποστείλῃ ἡμῖν κατὰ Μάρτιον πέντε λίρας Τουρκίας. Ὑπὲρ τῆς σχολῆς ἡμῶν προσήνεγκεν ὁ μακαριώτατος πατριάρχης πρ. Ἀντιοχείας κ. Σπυρίδων, ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συλλόγου, δύο εἰκοσάφραγκα, εἴκοσι μετζίτια ὁ γεραρὸς μητροπολίτης Ἰωαννίνων κ. Γρηγόριος, τρεῖς λίρας Τουρκίας ὁ σεβ. μητροπολίτης Νικαίας κ. Σωφρόνιος, 50 φράγκα ὁ ἐν Κιέβῳ ἀρχιμανδρίτης κ. Μελέτιος Βαγιανέλλης Σιναΐτης, 10 ρούβλια ὁ ἱερεὺς τῆς ἐν Ὀδησσῷ ἑλληνικῆς ἐκκλησίας κ. Κωνσταντῖνος Καββαδίας, καὶ ἀνὰ μίαν λίραν Τουρκίας ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Προύσης κ. Ναθαναήλ, ὁ σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ἀρχιμανδρίτης κ. Μιχαὴλ Κλεόβουλος, ὁ ἐνταῦθα ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους κ. Γεράσιμος Λαυριώτης καὶ ἡ εὐγενεστάτη κυρία Βιργινία Κλ. Καλλιᾶδου. Ἐξ Ἁγίου Ὁρους προσηνέχθησαν τῇ σχολῇ ἡμῶν διάφορα ποσὰ παρὰ τῶν εὐαγῶν μονῶν διὰ τοῦ ἐκείσε ἐπίτηδες ἀποσταλέντος ἀντιπροσώπου ἡμῶν πανοσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις κ. Ἀντωνίου Φωτιάδου τοῦ ἐκ Ραιδεστοῦ, τοῦ εὐόρκως ἐκτελέσαντος τὴν ἀνατεθεισάν αὐτῷ ἐντολήν. Καὶ ἡ μὲν ἱερὰ μονὴ Βατοπεδίου προσήνεγκε πέντε λίρας Τουρκίας, πέντε εἰκοσάφραγκα ἡ ἱερὰ μονὴ Λαύρας, τρία εἰκοσάφραγκα ἡ ἱερὰ μονὴ Ἰβήρων, δύο λίρας Τουρκίας ἡ μονὴ Ξηροποτάμου, ἀνὰ μίαν λίραν Τουρκίας αἱ μοναὶ Παντοκράτορος, ἁγίου Παύλου καὶ ἁγίου Παντελεήμονος, 100 γρόσια ἡ μονὴ Ξενοφῶντος, ἐν εἰκοσάφραγκον ἡ μονὴ Καρακάλλου, καὶ ἄλλα μικρότερα ποσὰ αἱ λοιπαὶ ἁγιορειτικαὶ μοναί. — Πᾶσι τοῖς δωρηταῖς τοῖς δι' ἔργων ἐπιδειξαμένοις τὰ ἃ τρέφουσι πρὸς τὴν σχολὴν εὐμενέστατα αἰσθήματα ἡ ἐφορία ἐκφράζει δι' ἐμοῦ τὰς εἰλικρινεῖς καὶ βαθείας αὐτῆς εὐχαριστίας. Εὐχαριστοῦμεν ὡσαύτως καὶ τῷ εἰς Ἁγιον Ὄρος παρὰ τοῦ Συλλόγου ἀποσταλέντι πρὸς συλλογὴν συνδρομῶν πανοσιωτάτῳ ἐταίρῳ ἡμῶν κ. Ἀντωνίῳ Φωτιάδῃ, ὅστις οὐ μόνον 3123 γρόσια ὑπὲρ τῆς Σχολῆς διὰ πολλῶν κόπων εἰσέπραξε παρὰ τῶν ἱερῶν μονῶν, ἀλλ' εὐηρεστήθη ἅμα καὶ 1070 γρόσια καθυστερουμένας συνδρομὰς ἀντεπιστελλόντων μελῶν τοῦ Συλλόγου νὰ εἰσπράξῃ, πρὸς δὲ καὶ νέα μέλη ἀντεπιστέλλοντα νὰ ἐγ-

γράψη, τὸ ὅλον παραδούς εἰς τὸν ζηλωτὴν τοῦ Συλλόγου ταμίαν πανοσιολογιώτατον Μ. Σύγκελλον κ. Νικόδημον Νεοκλήν τὸ ποσοῦν 4193 γροσίων, ἐξ ὧν ἐδέξατο ὡς ὁδοιπορικὰ ἔξοδα αὐτοῦ ἡ Α. Πανοσιότης ὁ πατὴρ Ἀντώνιος μόνον 560 γρόσια.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω δωρεῶν, ἡ σχολὴ ἡμῶν ἀριθμεῖ καὶ ἄλλην τὴν τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανοῦ ἐκ πέντε εἰκοσαφράγκων. Τὴν δωρεὰν ταύτην ἐχαρακτήρισεν ὁ Σύλλογος βαρυσήμαντον, ἅτε διασκεδάζουσιν ὅλως τὴν ἀπὸ τῶν ὀρέων τῆς Σιών μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ Πρωτοκλήτου ταχυπτέρως καὶ ἰσχυρῶς ἀντηγήσασαν εἶδησιν περὶ μεταδόσεως τῆς ξενομανίας καὶ εἰς Ἱεροσόλυμα, τῆς χρήσεως δηλοῦν τῆς ξενοφυοῦς καὶ ξενοήχου εὐρωπαϊκῆς τετραφώνου χορωδίας εἰς τὸν πανίερὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἐκεῖσε Θεολογικῆς σχολῆς τοῦ Σταυροῦ κατὰ τὴν 1 παρελθόντος Νοεμβρίου ἐπὶ τοῖς ὀνομαστηρίοις τοῦ περιοδεύοντος τότε ἀνὰ τὴν Παλαιστίνην σεπτοῦ πατριάρχου τῆς Σιών. Τὸ διάβημα ἐκεῖνο, ὀφειλόμενον, ὡς βεβαιούμεθα, εἰς τοὺς διέποντας τὰ τῆς Θεολογικῆς σχολῆς τοῦ Σταυροῦ καὶ οὐχὶ εἰς τὸν προεδρεύοντα τῆς γεραρᾶς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας, μεγίστην, ὡς εἶκος, συγκίνησιν ἐνεποίησεν εἰς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, εἰς τὸν τότε διευθύνοντα τὸν Οἶκον. Θρόνον καὶ εἰς πάντας τοὺς ζηλωτὰς τῶν πατρῶν κειμηλίων καὶ προμάχους τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν παραδόσεων. Ἄλλ' εὐτυχῶς τὸ διάβημα ἐκεῖνο ἐνίων ἀγιοταφίτων πατέρων ἐσταμάτησεν, ὡς μανθάνομεν. Λυπηρὸν δὲ θὰ ἦτο ἂν εἰσεχώρει ἡ ξενικὴ μουσικὴ, ἡ πολύθρους καυτάδα εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, εἰς τοὺς νέους Δελφοὺς τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔνθα συνηδελφώθη τὸ πρῶτον ὁ Ἑλληνισμὸς μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐντὸς τοῦ πανιέρου ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως, τοῦ περικλείοντος τὰ ἴχνη τοῦ μαρτυρίου τοῦ Δικαίου, τοῦ περικλείοντος τὸν τάφον τῆς Ζωῆς καὶ τὰ ἐκμαρτύρια τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Θεανθρώπου ἐν μέσῳ τῆς ἀνθρωπότητος, ἐντὸς, λέγω, τοῦ ναοῦ ἐκείνου, ὅπου ἐν σειρᾷ μακρῶν αἰώνων διὰ μυρίων ἀγώνων τὸ ὁμογενὲς χριστιανικὸν πνεῦμα ἐμεγαλουργήσεν, ὅπου οἱ πνευματέμφοροι τῆς Ἐκκλησίας πατέρες ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἐπικρατήσεως τῆς νέας θρησκείας διὰ τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς ἐδοξολόγουν τὸν Ὑψιστον καὶ ἐδήλουν τὰ

παντοῖα τῆς καρδίας αὐτῶν αἰσθήματα. Πεποίθαμεν δὲ ὅτι οἱ ἀγιοταφῖται πατέρες οἱ τῶν ἐθνικῶν κειμηλίων καὶ παραδόσεων πάντοτε δειχθέντες πιστοὶ τηρηταί, δὲν θὰ θελήσωσι ποτε ἐκεῖ ὅπου ἐμόνασε καὶ ἐβίωσε μουσουργῶν τὰ μελίρρυτα αὐτοῦ ἄσματα τὸ σοφὸν καὶ ἠδύμολπον στόμα τῆς Ἐκκλησίας, ὁ μέγιστος ψαλμωδὸς καὶ ἄσματογράφος τῆς Ὀρθοδοξίας, ὁ ἐκ Δαμασκοῦ ἱερός Ἰωάννης, νὰ στήσωσι τὴν νυμφικὴν παστάδα ξενοφυοῦς Μούσης ἀντὶ τῆς πατρίου· «Μὴ δῶς ἐτέρῳ τὴν δόξαν σου καὶ τὰ συμφέροντά σου ἔθνη ἀλλοτρίῳ» (Βαρούχ. Δ'. 3).

Τοῦ λόγου ὄντος ἐνταῦθα περὶ δωρεῶν, τὰς θερμὰς εὐχαριστίας τῆς ἐφορίας ἀπονέμομεν καὶ πρὸς τὸν διακεκριμένον φωτογράφον κ. Ν. Ἀνδρειωμένον, ὅστις, τοῦτο μὲν, διατρανῶν τὴν πρὸς τὸν σεπτὸν ἡμῶν Ἐθνάρχην Ἰωακείμ τὸν Γ' ἄκραν αὐτοῦ ἀφοσίωσιν καὶ λατρείαν, τοῦτο δὲ, ἐκτιμῶν τὴν μουσικὴν ἐμπειρίαν τοῦ μουσικοῦ χοροῦ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, τοῦ ἐμμελέστατα μέλψαντος τὸν πατριαρχικὸν ὕμνον καὶ πολυχρονισμὸν ἐν τῷ ἐν Βαφειχωρίῳ οἴκῳ τοῦ γεραροῦ πατριάρχου τῆ 8 Ἰουνίου, ὅτε παρίστατο καὶ ὁ εἰρημένος ἔξοχος καλλιτέχνης, εὐηρεστήθη πάνυ προφρόνως καὶ εὐγενῶς ὅπως φωτογραφήσῃ ἐν συμπλέγματι εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἡμέρας ἐκείνης πάντας τοὺς συγκροτοῦντας τὸν χορὸν τοὺς καὶ σήμερον ἀπολυομένους τῆς σχολῆς μετὰ τῶν δύο διδασκάλων τῆς ἀνωτάτης τάξεως. Ὁ κ. Ἀνδρειωμένος παραδούς ἤδη εἰς τὸν Σύλλογον πεντήκοντα ἀντίτυπα τῆς ἐκδοθείσης φωτογραφικῆς εἰκόνας τυγχάνει ἄξιος τῶν εἰλικρινῶν εὐχαριστηρίων τοῦ Συλλόγου.

Αὕτη ἐγένετο, Παναγιώτατε δέσποτα, ἡ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος κίνησις τῆς Μουσικῆς ἡμῶν Σχολῆς, τῆς παρεχούσης νῦν τῆ Ἐκκλησίᾳ μικρὰς μὲν ὠφελείας διὰ τῶν σήμερον ἀπολυομένων δώδεκα αὐτῆς τροφίμων, ἔτι δὲ μείζονα ὑπισχνουμένης ἐν τῷ μέλλοντι εἶναι προσηκόντως χειραγωγηθῆ αὕτη ὑπὸ τῆς Ὑμ. Θ. Παναγιότητος. Διὰ τῆς σχολῆς ταύτης τελειοποιηθήσεται ἡ ψαλτικὴ τέχνη, λαμπρυθήσεται ἡ μελωδία καὶ οἱ εἰδήμονες ψάλλται διακριθήσονται τῶν ἀνικάνων καὶ ἀμαθῶν. Ἐν τῇ σχολῇ οἱ ὑπολειπόμενοι κατὰ τὴν τέχνην ἐκ τῶν ψαλτῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κ)πόλεως, δέον, κελεύσει πατριαρχικῇ, νὰ συμπληρώσωσι τὰς ἀτελεῖς σπου-

δὰς αὐτῶν καθιστάμενοι δόκιμοι ψάλται ἐν τῇ χοροστασίᾳ τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ μέχρι τοῦδε κρατοῦν ὀλέθριον διὰ τὴν μουσικὴν σύστημα δέον νὰ καταπαύσῃ. Πᾶς δηλαδὴ ὁ ἄκρω δακτύλῳ μόλις ἀψάμενος τῆς μουσικῆς, πᾶς ὁ ἰδιωτικῶς διδαχθεὶς κατὰ πρᾶξιν μᾶλλον ἀτελεῖς τινὰς ἀρχὰς τῆς μουσικῆς καὶ μόλις ψελλίζων τὰ συνηθέστερα τῆς Ἐκκλησίας ᾄσματα, πᾶς ὁ μόλις τὰ πρῶτα μαθήματα αὐτῆς διακούσας καὶ φωνὴν τινὰ ὀπωσδήποτε ἔχων γίνεται, αὐτοχειροτόνητος μουσικὸς, καταλαμβάνει τοὺς χοροὺς τῶν ἐκκλησιῶν, χοροστατεῖ ἐν αὐταῖς βοαῖς ἀναρμόστοις χρώμενος καὶ μήτε τῷ Θεῷ εὐαρεστῶν, μήτε τοῖς ἀνθρώποις ἀρέσκων. Δὲν πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ τοῦντεῦθεν πατριαρχοῦντος Ἰωακείμ τοῦ Γ', λειτουργοῦντος ἐν τοῖς πατριαρχείοις Μουσικοῦ Συλλόγου καὶ Μουσικῆς Σχολῆς ὑπαρχούσης ν' ἀναβαίνωσιν ἐκάστοτε ἀμαθεῖς ψάλται τὸν χορὸν τῆς ἐκκλησίας καὶ νὰ ψάλλωσιν ὅ,τι ἂν ἐπ' ἀκαίριμον λάρυγγα ἔλθῃ. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι καὶ κατὰ τοῦ κοινωφελεστάτου τούτου καθιδρύματος ἡμῶν θὰ ἐκτοξεύσῃ ὁ ἄχαρις φθόνος τὰ ἰοβόλα αὐτοῦ βέλη. Τοῦτο δὲ εἰκάζομεν ἐκ τοῦ ὅτι ἀπειρόκαλοὶ τινες καὶ μάταιοι ἀφηνιάσαντες ἔνεκα τῆς κανονικῆς λειτουργίας καὶ τῶν καρπῶν τῆς σχολῆς ἡμῶν ἐκίνησαν πάντα λίθον ἵνα καταργήσωσιν ὅ,τι τέως ἐθαύμαζον καὶ ὅ,τι προθύμως ἐνησχολοῦντο ἄλλοτε νὰ ὑποστηρίξωσιν. Ἀλλὰ πρὸς πάσας τὰς ἀνωμαλίας ταύτας καὶ περιστάσεις ἡμεῖς μένομεν καὶ μενοῦμεν ἀκλόνητοι, ἔχοντες ἐν πᾶσι παρισταμένην τὴν ἀδίστακτον ἐλπίδα πρὸς τὸν κραταῖον ἀντιλήπτορα, τὸν Θεὸν τῶν πατέρων ἡμῶν, τὸν διασώζοντα ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευόντων καὶ ἀπὸ παντὸς ὄρατοῦ καὶ ἀοράτου ἐχθροῦ διαφυλάττοντα καὶ καρποφόρον ἀναδεικνύοντα τὸ μουσικὸν τοῦτο ἐργαστήριον.

Ἡ σήμερον ἑορτὴ παρέχει καὶ πάλιν εὐκαιρίαν ὅπως ἐκδηλωθῶσι ζωηρόταται αἱ συμπάθειαι, δι' ὧν τὸ ὀρθόδοξον ἑλληνικὸν δημόσιον περιβάλλει τὸ μουσικὸν τοῦτο κέντρον τῆς ἡμετέρας πρωτευούσης, τὸ ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς ἀόκιως ἐργαζόμενον. Ἀλλ' ὁ προορισμὸς τοῦ μουσικοῦ τούτου κέντρον, ἐν τῷ ὀποίῳ συνεκεντρώθησαν πάντες οἱ μουσικοὶ παράγοντες τοῦ ἔθνους, πάντες οἱ ἐν χερσὶ τὰ σκῆπτρα τῆς μουσικῆς τέχνης καὶ τῶν γραμ-

μάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν κατέχοντες, ἐπιβάλλουσιν εἰς πᾶσαν τοῦ ὁμογενοῦς δημοσίου τάξιν ἐνδιαφέρον καὶ στοργὴν πρὸς αὐτὸ μᾶλλον ἔμπρακτον καὶ πρόνοιαν πρὸς ἄνετον καὶ ἀπρόσκοπτον αὐτοῦ λειτουργίαν καὶ προαγωγὴν.

Εἶναι εὐχάριστον φαινόμενον ὅτι διὰ τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Σχολῆς ἡμῶν ἐν ἔτι βῆμα πρὸς τὰ πρόσω ἐποιήσαμεν ὑπὸ μουσικῆν ἔποψιν, ἣ δὲ ἡμετέρα μουσικῆ, ἣτις διετέλει ἐν παρακμῇ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν μετὰ τῆς λοιπῆς τοῦ ἔθνους προόδου ἤρξατο βαίνουσα ἐπὶ τὰ βελτίον. Τὸ μέλλον τοῦ Σωματείου ἡμῶν δὲν ὑποφώσκει πλέον, ἀλλὰ λάμπει, καταυγάζον καὶ κατακλύζον πᾶσαν εὐγενῆ καὶ φιλόμουσον καρδίαν. Ἐὰν χορηγηθῶσι τῷ Συλλόγῳ ἐπαρκῆ τὰ ὑλικά μέσα, οὐ μόνον τὴν σχολὴν ἀξιοπρεπῶς θὰ διατηρήσωμεν, ἀλλὰ θὰ ἐπεκτείνωμεν τὸν εὐρὺν κύκλον τῶν κοινωφελῶν βλέψεων ἡμῶν. Πολλὰ ἔχομεν νὰ ἐπιτελέσωμεν, ἀλλὰ δέον νὰ περιβληθῶμεν τὸν θώρακα τῆς ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς, τῆς ὁμοφροσύνης καὶ ἀδελφικῆς συμπνοίας καὶ νὰ ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τοῦ ἀψικόρου, τοῦ φοβεροῦ τούτου ἐχθροῦ τοῦ ὁμογενοῦς στοιχείου. Εἶπον ἀνωτέρω ὅτι πολλὰ ἔχομεν νὰ ἐπιτελέσωμεν. Καὶ ἰδοῦ: Ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν ἀντιδοξοῦσαι μερίδες, αἵτινες ἱκανὰ ἔγραψαν περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς. ¹ Τὸ ὀρθὸν δὲ

(1) Αἱ δημοσιευθεῖσαι διὰ τοῦ τύπου κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἄξιαι ἀναγραφῆς μελέται περὶ τῆς καθ' ἡμῶν μουσικῆς μὴ συμπεριληφθεῖσαι δὲ εἰς τὸ ἡμέτερον περὶ Μουσικῆς σύγγραμμα, τὸ προσκοθέν τῷ 1890, εἶναι αἱ ἐξῆς:

Περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ὑπὸ Μ. Μισαηλίδου, ὁμιλία ἀπαγγελθεῖσα ἐν τῷ Ἀθηνῆσι Ἐκκλησιαστικῷ Μουσικῷ Συλλόγῳ. Σωτήρ, μηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα, ἐν Ἀθήναις 1881. Τεύχη Ι' καὶ ΙΑ', σελ. 320 καὶ 344.

Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ ὑπὸ Ε. Ἀρμονία, ἐν Σμύρνῃ. Ἔτος Ζ' ἀρ. 1431, φύλλ. τῆς 3 δεκεμβρίου 1886.

Τοῖς περὶ Μουσικῆς ἐνδιαφερομένοις ὑπὸ Φ. Ξανθίδου. Νέα Σμύρνη, ἔτος ΙΖ' ἀρ. 3602 φύλλ. τῆς 16 μαρτίου 1888.

Παρατηρήσεις περὶ Μουσικῆς καὶ ἰδίως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑπὸ Φ. Ξανθίδου. Νέα Σμύρνη. Ἔτος Κ' ἀρ. 3984 καὶ 3985, φύλλ. τῆς 7 καὶ 9 νοεμβρίου 1889.

Μία ἀπάντησις ὑπὸ Φ. Ξανθίδου εἰς Μ. Μισαηλίδην. Νέα Σμύρνη. Ἔτος ΚΑ' ἀρ. 4097, 4098, 4100, φύλλ. τῆς 26, 27, 30 ἀπριλίου 1890.

εἰς τὰς προταθείσας ἐκατέρωθεν καὶ μήπω ἐπισημῶς ἐξετασθείσας γνώμας καὶ ἰδέας ἀναφανήσεται διὰ τῆς ἐν τῷ Συλλόγῳ ἡμῶν κοι-

Τὸ μουσικὸν αἶσθημα καὶ αἱ φιλαρμονικαὶ ἐταιρίαι, ὑπὸ Α. Α. Ἐφημερὶς Σάμος, ἐν Σάμῳ, ἔτος ΚΗ' ἀρ. 1409 καὶ 1412, φύλλ. τῆς 26 δεκεμβρίου 1890 καὶ 16 ἰανουαρίου 1891.

Πρόσκλησις εἰς τὸ νέον τῆς μουσικῆς σύστημα Φ. Ξανθίδου. Ἀρμονία, ἐν Σμύρνῃ. Ἔτος 10 ἀρ. 2148, φύλλ. τῆς 7 ἰουνίου 1890.

Ζήτημα ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Ἀπάντησις Φ. Ξανθίδου, Ι. Γιαλουσάκη, Ι. Ἀγαθαγγέλου καὶ Ι. Οἰκονομίδου εἰς Μ. Μισαηλίδην. Ἀρμονία, ἐν Σμύρνῃ, ἔτος ΙΑ' ἀρ. 2437 φύλλ. τῆς 28 αὐγούστου 1891.

Ζήτημα ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Ἀπάντησις ἱεροψαλτῶν Σμύρνης Φωτίου Ξανθίδου, Ι. Γιαλουσάκη, Ι. Ἀγαθαγγέλου καὶ Ἰωσήφ Οἰκονομίδου εἰς τὰς διατριβὰς Μ. Μισαηλίδου. Ἀρμονία, ἐν Σμύρνῃ. Ἔτος ΙΑ' ἀρ. 2437 καὶ 2447, φύλλ. τῆς 28 αὐγούστου καὶ 12 Σεπτεμβρίου 1891.

Διατριβὴ Φ. Ξανθίδου, Ἰω. Δ. Γιαλουσάκη, Ἰω. Ἀγαθαγγέλου καὶ Ἰωσήφ Οἰκονομίδου κατὰ Μ. Μισαηλίδου. Ἀρμονία ἐν Σμύρνῃ. Ἔτος ΙΑ' ἀρ. 2447 καὶ 2454, φύλλ. τῆς 12 καὶ 20 Σεπτεμβρίου 1891.

Ἡ Μουσικὴ ἐν τῇ ἰατρικῇ, Νέα Ἐπιθεώρησις, ἐν Κ. πόλει. Ἔτος Β' ἀρ. 328, φύλλ. τῆς 21 ὀκτωβρίου 1891.

Περὶ ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Διατριβὴ Μ. Μισαηλίδου ἀπαντητικὴ εἰς διατριβὴν τῶν ἐν Σμύρνῃ μουσικῶν Ξανθίδου, Γιαλουσάκη, Ι. Ἀγαθαγγέλου καὶ Ι. Οἰκονομίδου. Νέα Σμύρνη. Ἔτος ΚΒ', ἀρ. 4451, φύλλ. τῆς 23 ὀκτωβρίου 1891.

Διατριβὴ κατὰ Μ. Μισαηλίδου τῶν ἐν Σμύρνῃ ἱεροψαλτῶν Ι. Γιαλουσάκη, Ι. Ἀγαθαγγέλου καὶ Ἰωσήφ Οἰκονομίδου. Ἀρμονία, Ἔτος ΙΒ', ἀρ. 2495, φύλλ. τῆς 22 Νοεμβρίου 1891.

Περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς ὑπὸ Ν. Παγανῆ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια. Ἔτος ΙΒ', ἀρ. 10, φύλλ. 8 Μαΐου 1892.

Περὶ τῆς ἐν τῇ ἀποστολικῇ ἐποχῇ ἱερᾶς ψαλμωδίας ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Πολυκάρπου Ψωμιάδου. Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια ἔτος ΙΒ', σελ. 330—331 καὶ 345—347. 1892.

Πρόσκλησις περὶ ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ὑπὸ Φ. Ξανθίδου Ἀρμονία, ἐν Σμύρνῃ. Ἔτος ΙΒ', ἀρ. 2640, φύλλ. 15 ἰουλίου 1892.

Ἡ κατάστασις τῆς παρ' ἡμῶν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ὑπὸ Ν. Νέα Ἐπιθεώρησις. Ἔτος Β', ἀρ. 490, 534, 554, 653, 697, 698, φύλλ. τῆς 13 Μαΐου, 8 καὶ 31 ἰουλίου, 1 Δεκεμβρίου 1892 καὶ 27 καὶ 28 ἰανουαρίου 1893.

Ἡ κατάστασις τῆς παρ' ἡμῶν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ὑπὸ Ν. Παγανῆ. Νέα Ἐπιθεώρησις. Ἔτος Β', ἀρ. 550, φύλλ. τῆς 27 ἰουλίου 1892.

νῆς ἐργασίας, δι' ἧς οὐ μόνον τὰ μουσικὰ ζητήματα λυθήσονται, ἀλλὰ καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς μουσικὴ συστηματοποιουμένη νέαν ζωὴν καὶ

Περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς ὑπὸ Ν. Παγανῆ, ἀπάντησις εἰς τὸν Ν. Νέα Ἐπιθεώρησις. Ἔτος Β', ἀρ. 562 φύλλ. τῆς 11 αὐγούστου 1892.

Περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς ὑπὸ Ν. Παγανῆ. Νέα Ἐπιθεώρησις. Ἔτος Γ' ἀρ. 592 καὶ 593, φύλλ. τῆς 18 καὶ 19 Σεπτεμβρίου 1892.

Περὶ Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ ὑπὸ Ἀλεξ. Αζυριώτου. Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, ἔτος ΙΒ', ἀρ. 32 καὶ 33 φύλλ. τῆς 9 καὶ 16 ὀκτωβρίου 1892.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ ὑπὸ Α. Δ. Χ. Ἀμάλλου, ἐν Σμύρνῃ. Ἔτος ΝΕ', ἀρ. 5131, φύλλ. τῆς 15 ὀκτωβρίου 1892.

Περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς ὑπὸ Θεμ. Βυζαντίου κατὰ Ν. Παγανῆ. Νέα Ἐπιθεώρησις. Ἔτος Γ', ἀρ. 628, φύλλ. τῆς 31 ὀκτωβρίου 1892.

Περὶ Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ ὑπὸ Μ. Παρνακίκα. Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια. Ἔτος ΙΒ' ἀρ. 8 καὶ 36 φύλλ. τῆς 3 ἰουλίου καὶ 6 Νοεμβρίου 1892.

Περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ὑπὸ Ν. Παγανῆ κατὰ Α. Δ. Χ. Νέα Ἐπιθεώρησις. Ἔτος Γ', ἀρ. 630, φύλλ. τῆς 3 Νοεμβρίου 1892.

Περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ὑπὸ Ν. Παγανῆ κατὰ Θεμ. Βυζαντίου. Νέα Ἐπιθεώρησις. Ἔτος Γ' ἀρ. 631, φύλλ. τῆς 4 Νοεμβρίου 1892.

Περὶ ἐκκλησιαστικῶν μελωδῶν ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κερκύρας Εὐσταθίου Βουλισμαῆ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, ἔτος ΙΒ' ἀρ. 45, φύλλ. τῆς 8 ἰανουαρίου 1893.

Ὁ εἰς Ἀπόλλωνος νέος ὕμνος ὑπὸ Ἐρρίκου Βεΐγ. Ἀνατολικὴ Ἀστὴρ. Περίοδος Γ' ἔτος Β', ἀρ. 28. 1893.

Διατριβὴ περὶ τῆς ἡμετέρας μουσικῆς ὡς μὴ ἐλληνικῆς ἢ βυζαντινῆς, δημοσιευθεῖσα εἰς τὴν Νέαν Ἠμέραν Τεργέστης καὶ ἀναδημοσιευθεῖσα εἰς τὴν Νέαν Ἐφημερίδα Κ. πόλεως (ἔτος Δ', ἀρ. 952, φύλλ. τῆς 14 Δεκεμβρίου 1893).

Ἡ Βυζαντινὴ μουσικὴ καὶ ἡ τετράφωνος ὑπὸ Σταμ. Σταματιάδου. Ἔστια, ἐν Ἀθήναις. Τόμος Α' ἀρ. 13, φύλλ. τῆς 28 Μαρτίου 1893.

Ἡ ρωσικὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ὑπὸ Σ. Σμολένσκη, ἀπάντησις εἰς τὰς ἐρωτήσεις Μ. Μισαηλίδου, ἐφημερὶς Κωνσταντινουπόλεως ἔτος ΚΖ', ἀρ. 70, φύλλ. τῆς 31 Μαρτίου 1893.

Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος ὑπὸ Ἀλεξ. Αζυριώτου. Κωνσταντινούπολις. Ἔτος ΚΖ' ἀρ. 75, φύλλ. τῆς 7 Ἀπριλίου 1893.

Ἡ μουσικὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων (ὁ πάπυρος τοῦ Εὐριπίδου). Ἀνατολικὴ Ἀστὴρ, περίοδος Γ' ἔτος Α' ἀρ. 1, φύλλ. τῆς 1 Μαΐου 1893.

Περὶ ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ὑπὸ Ν. Παγανῆ (ἀπάντησις εἰς τὸν ἐν τῇ Ἐστίᾳ γράφοντα Στ. Σταματιάδην ὑπὸ τὸν τίτλον α' Ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ καὶ ἡ τετράφωνος) Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, Ἔτος ΙΙ' ἀρ. 10, φύλλ. τῆς 7 Μαΐου 1893.

κῦρος προσκτήσεται. Εἶπομεν ὅτι πολλὰ ἔχομεν νὰ ἐπιτελέσωμεν.
Ἐκ τῶν πολλῶν ἀναφέρω καὶ ἐν ἐκ τῶν λίαν σημαντικῶν.

Ἡ καθ' ἡμᾶς μουσικὴ ὑπὸ Ν. Παγανᾶ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια. Ἔτος ΙΓ' ἀρ. 18 φύλλ. τῆς 2 ἰουλίου 1893.

Βιβλιοκρισία ὑπὸ Β. κατὰ τῆς «Διδασκαλίας τῆς καθόλου μουσικῆς τέχνης ἢ τοῦ Γραμματικῆς τῆς μουσικῆς τέχνης» τοῦ Ν. Παγανᾶ. Νέα Ἐπιθεώρησις. Ἔτος Γ', ἀρ. 833, φύλλ. τῆς 15 ἰουλίου 1893.

Ἀρχαῖον μέτρον καὶ νεώτερος μουσικὸς ρυθμός. Ἐφημερὶς Κωνσταντινούπολις ἔτος ΚΖ', ἀρ. 171, φύλλ. τῆς 31 ἰουλίου 1893.

Βιβλιοκρισία ὑπὸ Ψ. κατὰ τῆς «Διδασκαλίας τῆς καθόλου μουσικῆς τέχνης ἢ τοῦ Γραμματικῆς τῆς μουσικῆς γλώσσης». Νέα Ἐπιθεώρησις. Ἔτος Δ', ἀρ. 871, φύλλ. τῆς 30 αὐγούστου 1893.

Ἀπάντησις Ν. Παγανᾶ εἰς Βιβλιοκρισίαν δημοσιευθεῖσαν κατὰ τοῦ ἔργου του ὑπὸ τοῦ κ. Β. καὶ τοῦ κ. Ψ. Νέα Ἐπιθεώρησις, ἔτος Δ', ἀρ. 896, φύλλ. τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1893.

Ἀπάντησις τοῦ Ν. Παγανᾶ εἰς τὴν περὶ τοῦ συγγραμμάτος του βιβλιοκρισίαν τοῦ Ψ. Νέα Ἐπιθεώρησις, ἔτος Δ' ἀρ. 894 καὶ 895, φύλλ. τῆς 26 καὶ 29 Σεπτεμβρίου 1893.

Ἡ μουσικὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων (ὕμνος τοῦ Ἀπόλλωνος), ἔφημερὶς Κωνσταντινούπολις φύλλ. τῆς 27 ὀκτωβρίου 1893.

Περιπέτεια τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς ὑπὸ Ν. Παγανᾶ. Νέα Ἐπιθεώρησις. Ἔτος Δ', ἀρ. 937, 938, 939, φύλλ. τῆς 25, 26, 27 Νοεμβρίου 1893.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ κρινομένη ὑπὸ Ρώσων (ἀλληλογραφία ἐκ Πετροπόλεως), Νέα Ἐπιθεώρησις, ἔτος Δ', ἀρ. 953, φύλλ. τῆς 15 Δεκεμβρίου 1893.

Πανηγυρικὸς Α. Σπαθάρη εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Σύλλογον «Ἐρμῆν», Ἀνατολικὸς Ἀστὴρ, ἔτος ΔΒ' περίοδος Γ', ἔτος Α', ἀρ. 187, 188, 189, φύλλ. τῆς 14, 15, 16 Δεκεμβρίου 1893.

Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ ὑπὸ Ν. Παγανᾶ. Νέα Ἐπιθεώρησις, ἔτος Δ', ἀρ. 983, 985, 986, 987, 988· φύλλ. τῆς 24, 26, 27, 28, 29 ἰανουαρίου 1894.

Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ ὑπὸ Ν. Παγανᾶ (ἀπάντησις εἰς ἀρθρογράφον τῆς Τεργεσταίας Νέας Ἡμέρας) Νέα Ἐπιθεώρησις, ἔτος Δ' ἀρ. 982 καὶ 989, φύλλ. τῆς 22 καὶ 31 ἰανουαρίου 1894.

Βυζαντινὴ, καθολικὴ καὶ τετράφωνος μουσικὴ. Νέα Ἐπιθεώρησις. Ἔτος Δ' ἀρ. 1006, φύλλ. τῆς 21 Φεβρουαρίου 1894.

Ὁ ὕμνος εἰς τὸν Ἀπόλλωνα (σχέσις τῆς μουσικῆς τοῦ Βάγνερ πρὸς τὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων). Ἀλληλογραφία ἐκ Παρισίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔτος ΚΗ', ἀρ. 76 φύλλ. τῆς 6 Ἀπριλίου 1894.

Ἀπὸ τοῦ 1872 ὁ Ducoudray, περιελθὼν τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἀκούσας τὴν μουσικὴν ἡμῶν τὴν διεσπαρμένην εἰς τὰς πόλεις καὶ

Ὁ ὕμνος εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ἔφημερὶς Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΚΗ' ἀρ. 74, φύλλ. τῆς 4 Ἀπριλίου 1894.

Ἡ μουσικὴ τοῦ ὕμνου τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπὸ Θεοδώρου Ρεΐναχ. Νέα Ἐπιθεώρησις, ἔτος Δ', ἀρ. 1042, φύλλ. τῆς 6 Ἀπριλίου 1894.

Ὁ ὕμνος εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ἔφημερὶς Κωνσταντινούπολις, φύλλ. τῆς 7 Ἀπριλίου 1894.

Οἱ διχσωθέντες παλαιοὶ ἑλληνικὲς ὕμνοι μετὰ μουσικῶν σημείων. Νέα Ἐπιθεώρησις, ἔτος Δ', ἀρ. 1049, φύλλ. τῆς 15 Ἀπριλίου 1894.

Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ μουσικὴ ὑπὸ Πολυκράτους, ἔφημερὶς Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΚΗ' ἀρ. 85 καὶ 86, φύλλ. τῆς 19 καὶ 20 Ἀπριλίου 1894.

Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ μουσικὴ (ἀναδημοσίευσις ἐκ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐφημερίδος τῶν Σοφιστῶν). Ἐφημερὶς Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΚΗ', ἀρ. 80, φύλλ. τῆς 11 Ἀπριλίου 1894.

Ὁ ὕμνος τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς μουσικὴ, Νέα Ἐπιθεώρησις, ἔτος Δ' ἀρ. 1659, φύλλ. τῆς 29 Ἀπριλίου 1894.

Ἡ συναυλία τῆς «Συμπνοίας», καθ' ἣν ἐψάλη ὁ ὕμνος τοῦ Ἀπόλλωνος, ἔφημερὶς Κωνσταντινούπολις, φύλλ. τῆς 3 Μαΐου 1894.

Ὁ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνος ὑπὸ Ἀναστ. Τάγη, ἔφημερὶς Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΚΗ', ἀρ. 109 φύλλ. τῆς 18 Μαΐου 1894.

Ὁ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνος (ἀπάντησις Γ. Παχτίκου εἰς ἀρχιμ. Γερμανὸν Ἀφθονίδην). Ἀνατολικὸς Ἀστὴρ, περίοδος Γ' ἔτος Β' ἀρ. 15, φύλλ. τῆς 28 Μαΐου 1894.

Ὁ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνος ὑπὸ Γερμανοῦ Ἀφθονίδου (ἀπάντησις εἰς Γ. Παχτίκου). Νεολόγος, ἔτος ΚΗ', ἀρ. 7426, 7435, 7453, φύλλ. τῆς 20 Μαΐου, 2 καὶ 24 ἰουνίου 1894.

Ὁ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα ὕμνος ὑπὸ Γ. Δ. Παχτίκου (ἀπάντησις εἰς ὅσα ἔγραψεν ὁ ἀρχιμανδρίτης Γερμανὸς Ἀφθονίδης ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 7426 φύλλῳ τοῦ Νεολόγου). Νέα Ἐπιθεώρησις, ἔτος Δ', ἀρ. 1082, φύλλ. τῆς 28 Μαΐου 1894.

Ὁ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνος (ἀνταπάντησις Γ. Δ. Παχτίκου πρὸς τὴν ἀπάντησιν τοῦ ἀρχιμ. Γερμανοῦ Ἀφθονίδου. Νεολόγος, ἔτος ΚΗ', ἀρ. 7441 φύλλ. τῆς 10 ἰουνίου 1894.

Βιβλιοκρισία. Ἀρχαῖαι ἑλληνικαὶ μελωδίαι, ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ Γ. Δ. Παχτίκου. Νέα Ἐπιθεώρησις, ἔτος Δ', ἀρ. 1140, φύλλ. τῆς 8 αὐγούστου 1894.

εἰς τὰ ὄρη, διατόρως φωνάζει ὅτι ἡ Ἀνατολή εἶναι μεταλλεῖον ἀνεξάντλητον καὶ ἀνεκμετάλλευτον ὑπὸ μουσικὴν ἔποψιν. Αὐτὸν τὸν

Ἀρχαῖαι ἑλληνικαὶ μελωδίαι. Νέα Ἐπιθεώρησις, ἔτος Δ', ἀρ. 1141 φύλλ. τῆς 9 αὐγούστου 1894.

Ἡ μουσικὴ ἐν τοῖς παρ' ἡμῶν ἐκπαιδευτηρίοις ὑπὸ Γ. Δ. Παχτίκου. Ἐφημερὶς Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΚΗ', ἀρ. 174, φύλλ. τῆς 18 αὐγούστου 1894.

Οἱ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνοι καὶ ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν παρασημαντικὴ ὑπὸ Γ. Δ. Παχτίκου. Ἀνατολικὴ Ἀστὴρ, περίοδος Γ' ἔτος Β', ἀρ. 16, φύλλ. τῆς 26 Σεπτεμβρίου 1894.

Ὁ νέος Δελφικὸς ὕμνος ὑπὸ Ἐρρίκου Βάιλ. Νέα Ἐπιθεώρησις, ἔτος Ε' ἀρ. 1195, φύλλ. τῆς 17 ὁκτωβρίου 1894.

Ἡ καθ' ἡμᾶς μουσικὴ ὑπὸ Ν. Παγανῆ. Νέα Σμύρνη, ἐν Σμύρνῃ, ἔτος ΚΑ' ἀρ. 5169, φύλλ. τῆς 2 δεκεμβρίου 1894.

Περὶ τῆς μουσικῆς πάντων τῶν ἐθνῶν πάσης ἐποχῆς ὑπὸ Κίμ. Μπέλλα. Ἀνατολικὴ Ἀστὴρ, φύλλ. τῆς 14 ἰανουαρίου καὶ 4 φεβρουαρίου 1895.

Ἡ μουσικὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὑπὸ Λουδοβίκου Ἀβὲ καὶ Θεοδώρου Ραιναί. Νεολόγος, φύλλ. τῆς 21 ἰανουαρίου 1895.

Περὶ Μουσικῆς ὑπὸ Κίμ. Μπέλλα. Κωνσταντινούπολις, φύλλ. τῆς 17 φεβρουαρίου 1895.

Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ μουσικὴ ὑπὸ Γ. Δ. Παχτίκου. Νεολόγος, ἔτος ΚΘ'. φύλλ. τῆς 3, 6 καὶ 10 μαΐου 1895.

Μουσικολογία ὑπὸ Θεμ. Δ. Βυζαντίου. Νεολόγος, ἀρ. 7791—92 καὶ 7793—94, φύλλ. τῆς 22 καὶ 24 ἰουνίου 1895.

Περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς ὑπὸ Ν. Παγανῆ. Νέα Ἐπιθεώρησις, ἔτος Ε', ἀρ. 1365, φύλλ. τῆς 6 ἰουλίου 1895.

Τὰ καθ' ἡμᾶς ἐκπαιδευτήρια καὶ ἡ Μουσικὴ ὑπὸ Γ. Δ. Παχτίκου. Νεολόγος, ἔτος Α', ἀρ. 1885—86 καὶ 1887, φύλλ. τῆς 16 καὶ 18 Σεπτεμβρίου 1895.

Ἡ μουσικὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσιν ὑπὸ Εὐρ. Σακιάρη. Νεολόγος, φύλλ. τῆς 21, 25, 28 ὁκτωβρίου, 1, 4, 11 Νοεμβρίου 1895.

Ἡ παρ' Ἑλλήνων ἐφευρέσεις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μουσικοῦ ὄργανου, ὑπὸ Γ. Δ. Παχτίκου. Νεολόγος, φύλλ. τῆς 18 Νοεμβρίου 1895.

Ἡ διδασκαλία τῆς Μουσικῆς ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῆι ὑπὸ Φ. Δ. Ἐφημερὶς Κωνσταντινούπολις, φύλλ. τῆς 14 δεκεμβρίου 1895.

Ποίησις, μουσικὴ καὶ θέατρον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ὑπὸ Κίμ. Μπέλλα. Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΚΘ', ἀρ. 286 φύλλ. τῆς 27 δεκεμβρίου 1895 καὶ Α' ἀρ. 1, 10, 21 φύλλ. τῆς 2, 13, 26 ἰανουαρίου 1896.

πλοῦτον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μελωδίας, ὃν δὲν πρέπει ν' ἀναζητῶμεν μόνον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, δεόν νὰ περισυλλέξωμεν ἐπιμελῶς ἀπο-

Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ. Κωνσταντινούπολις. φύλλον τῆς 13 φεβρουαρίου 1896.

Ἡ Μεσαιωνικὴ ἑλληνικὴ μουσικὴ. Νέα Ἐπιθεώρησις, ἀρ. 1541 φύλλον τῆς 14 φεβρουαρίου 1896.

Διαφῆα δισχίλιων ἐτῶν (ἄρθρον τοῦ παρισινοῦ Χρόνου ἀναδημοσιευόμενον εἰς τὸν Νεολόγον, φύλλ. τῆς 23 μαΐου 1896).

Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ μουσικὴ. Ἐφημερὶς Κωνσταντινούπολις ἔτος Α', ἀρ. 416, φύλλ. τῆς 27 μαΐου 1896.

Περὶ τῆς φωνητικῆς μουσικῆς ἐν τοῖς ἡμετέροις σχολείοις ὑπὸ Κίμ. Μπέλλα. Κωνσταντινούπολις, ἔτος Α', ἀρ. 433, φύλλ. τῆς 15 ἰουνίου 1896.

Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ μουσικὴ. Νέα Ἐπιθεώρησις, ἔτος Ϛ', ἀρ. 1633, 1635 φύλλ. τῆς 28 ἰουνίου καὶ 1 ἰουλίου 1896.

Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ μουσικὴ γελωτοποιουμένη ὑπὸ ἑλλήνος μουσικοῦ (ἀπάντησις εἰς Ν. Παγανῆν διὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γραφέντα ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ). Ἐφημερὶς Κωνσταντινούπολις, ἔτος Α', ἀρ. 461, 462 φύλλ. τῆς 19 καὶ 20 ἰουλίου 1896.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ καὶ οἱ προκροῦσται αὐτῆς (ἀπάντησις Γ. Δ. Παχτίκου δι' ὅσα ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ Κίμ. Μπέλλα εἰς τὰ ὑπ' ἀρ. 147 καὶ 158 φύλλα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔτος Α', ἀρ. 171, φύλλ. τῆς 31 ἰουλίου 1896).

Περὶ ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ὑπὸ Κίμ. Μπέλλα (κατὰ Γ. Δ. Παχτίκου). Κωνσταντινούπολις, ἔτος Α', ἀρ. 147, 158, 179, φύλλ. τῆς 3, 16 ἰουλίου καὶ 10 αὐγούστου 1896.

Τὸ ἐν Ἀθήναις ᾠδεῖον ὑπὸ Γ. Δ. Παχτίκου. Νεολόγος, ἔτος ΑΑ' ἀρ. 8189, 8193, 8195, 8198, 8206, 8208, φύλλα τῆς 31 αὐγούστου, 5, 7, 11, 21, 24 Σεπτεμβρίου 1896.

Περὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μουσικῆς κατ' ἀντιπαράθεσιν πρὸς τὴν νεωτέραν εὐρωπαϊκὴν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς τέχνης καὶ τοῦ πλοῦτου αὐτῶν. Νέα Ἐφημερὶς, ἔτος Ζ', ἀρ. 1739, 1740, 1746, φύλλ. τῆς 5, 6 καὶ 14 Νοεμβρίου 1896.

Ἐπίκρισις μουσικῆς κρίσεως ὑπὸ Γ. Δ. Παχτίκου κατὰ τοῦ διατριβογράφου Χ. Ψ. Ω. Νεολόγος, ἔτος ΑΑ' φύλλ. τῆς 41 Νοεμβρίου 1896.

Μουσικολογικὴ συζήτησις ὑπὸ Χ. Ψ. Ω. κατὰ Γ. Δ. Παχτίκου. Νεολόγος, ἔτος ΑΑ' ἀρ. 8257 φύλλ. τῆς 23 Νοεμβρίου 1896.

Ἀντεπίκρισις μουσικῆς κρίσεως κατὰ Χ. Ψ. Ω. Νεολόγος, ἔτος ΑΑ', ἀρ. 8267, φύλλ. τῆς 5 δεκεμβρίου 1896.

στέλλοντες πρὸς τοῦτο εἰς τὰς ἐπαρχίας δοκίμους μουσικοὺς, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μουσικῆς ταύτης ὕλης τῶν δημοδῶν ἐθνικῶν ἡμῶν

Δύναμις καὶ ἐπενέργεια τῆς μουσικῆς ὑπὸ Κ. Α. Ψάγου. Ἡμερολόγιον τοῦ 1897 ὁ «Φαέθων», σελ. 113—123.

Ἡ μεταρρυθμίσις ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ζ', ἀρ. 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1914, 1915, 1916, 1917.

Περὶ μουσικῆς ὑπὸ Ν. Παγανᾶ, ζητοῦντος τὴν δημοσίευσιν τῶν πρακτικῶν τῆς Πατριαρχικῆς Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ 1881. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ζ', ἀρ. 1868, φύλλ. τῆς 25 ἀπριλίου 1897.

Νέα μουσικὴ γραφὴ ὑπὸ Συμεῶν Α. Μανασσίδου ἐξ Αἴνου. Κωνσταντινούπολις ἔτος ΑΑ', ἀρ. 113 φύλλ. τῆς 20 μαΐου 1897.

Αἱ δημῶδεις ἡμῶν μελωδίαι ὑπὸ Ducoudray. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ζ', ἀρ. 1931, 1932 φύλλ. τῆς 18, 19 ἰουλίου 1897.

Μουσικοῦ νεωτερισμοῦ ἔλεγχος ὑπὸ «Φημίου» (ἐπίκρισις τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ θεμέλια τῆς ᾠδικῆς» συγγράμματος τοῦ Πέτρου Κ. Ζαχαριάδου). Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Η', ἀρ. 2019, φύλλ. τῆς 1 νοεμβρίου 1897.

Ὅλιγα τινὰ περὶ μουσικῆς ὑπὸ Ὁρθοδόξου. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Η', ἀρ. 2043 καὶ 2056 φύλλ. τῆς 29 νοεμβρίου καὶ 16 δεκεμβρίου 1897.

Ἡ μουσικὴ ἐν τῷ Ζαπτεῖῳ Παρθεναγωγείῳ ὑπὸ Γ. Α. Παχτίκου. Ταχυδρόμος, φύλλ. τῆς 18 καὶ 25 ἰουλίου 1898.

Ἐθνικὴ Μουσικὴ ὑπὸ Ν. Παγανᾶ. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Θ' ἀρ. 2288 φύλλ. τῆς 2 ὀκτωβρίου 1898.

Ἐθνικὴ Μουσικὴ ὑπὸ συντάκτου τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἄστεος. Ἀνεδημοσιεύθη εἰς τὴν Νέαν Ἐφημερίδα, ἔτος Θ', ἀρ. 2282 φύλλ. τῆς 25 Σεπτεμβρίου 1898.

Τὸ «Θεοτόκε Παρθένε» ὑπὸ Δ. Π. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Θ'. ἀρ. 2357 φύλλ. τῆς 23 δεκεμβρίου 1898.

Ὅλιγα τινὰ περὶ Ρυθμοῦ. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Η', ἀρ. 2207, φύλλ. τῆς 25 ἰουνίου 1898.

Ὅποῖός τις ὁ χαρακτήρ τῆς ἡμετέρας ἱερᾶς μουσικῆς. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Η', ἀρ. 2203, φύλλ. τῆς 20 ἰουνίου 1898.

Ἡ μουσικὴ γλῶσσα καὶ τὸ ἀλφάβητον αὐτῆς ὑπὸ Ν. Παγανᾶ. Ταχυδρόμος, ἔτος Α', ἀρ. 187, φύλλ. τῆς 28 νοεμβρίου 1898.

Ἡ ἀρχαία καὶ ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ ὑπὸ Γ. Α. Παχτίκου. Ταχυδρόμος, φύλλ. τῆς 22 φεβρουαρίου 1898.

Μουσικολογία. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Η', ἀρ. 2197 φύλλ. τῆς 13 ἰουνίου 1898.

Βιβλιοκρισία περὶ τῆς «Μουσικῆς Παιδαγωγίας» Ν. Παγανᾶ ὑπὸ τοῦ ἐν Μιτυλήνῃ μουσικοῦ Ν. Εὐστρατιάδου. Νέα Ἐφημερίς, φύλλ. τῆς 30 μαρτίου 1898.

ἄσμάτων νὰ γείνη βραδύτερον νέα μεθοδικὴ καὶ συστηματικὴ ἐργασία, ἐξ ἧς νὰ προκύψῃ ὑγιές τι καὶ ὠραῖον, καθότι καὶ οἱ δια-

Ἡ μουσικὴ ὡς ὄργανον ἀγωγῆς. Κωνσταντινούπολις, φύλλ. τῆς 27 μαρτίου 1898.

Σελίδες τινὲς περὶ τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς μουσικῆς. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Η', φύλλ. τῆς 19 μαρτίου 1898.

Διάλεξις Γ. Α. Παχτίκου ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ. Κωνσταντινούπολις, 13 μαρτίου 1898. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Η', ἀρ. 127, φύλλ. τῆς 17 μαρτίου 1898.

Βιβλιοκρισία «Μουσικῆς Παιδαγωγίας» Ν. Παγανᾶ ὑπὸ Κ. Α. Ψάγου. Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΑΒ' ἀρ. 29 φύλλ. τῆς 6 φεβρουαρίου 1898.

Μουσικὰ διαγωνίσματα ὑπὸ Θεμ. Βυζαντίου. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Θ', 1899, ἀρ. 2517, 2518, 2530 καὶ 2562.

Συναυλία Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ὑπὸ ἀενοῦ φίλου τῆς ἐλληνικῆς μουσικῆς. Νέα Ἐφημερίς, φύλλ. τῆς 10 φεβρουαρίου 1899.

Ὁ Φιλοκτήτης τοῦ Σοφοκλέους ὑπὸ τινος Α. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Θ', ἀρ. 2398, φύλλ. τῆς 20 φεβρουαρίου 1899.

Ὁ Φιλοκτήτης τοῦ Σοφοκλέους ὑπὸ Γ. Α. Πασχάλλου. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Θ', ἀρ. 2403, φύλλ. τῆς 2 μαρτίου 1899.

Ἡ δημῶδης μουσικὴ καὶ ποίησις ὑπὸ Ἀρμοδίου Δ. Χαμουδοπούλου. Ταχυδρόμος, φύλλ. τῆς 10 ἀπριλίου 1899.

Μουσικολογικὰ ὑπὸ Θεμ. Βυζαντίου. Νέα Ἐφημερίς, φύλλ. τῆς 27 ἀπριλίου 1899.

Ἡ ποίησις ἐν τῷ Χριστιανισμῷ ὑπὸ Δ. Γ. Μοστράτου. Κωνσταντινούπολις, ἀρ. 97, φύλλ. τῆς 3 μαΐου 1899.

Ὁ Ἀριστόξενος καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ὑπὸ Γ. Προγάκη. Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΑΓ', ἀρ. 141, φύλλ. τῆς 25 ἰουνίου 1899.

Ἡ ὀργανοσκευτικὴ μουσικὴ τῆς Δύσεως καὶ ὁ Don Lorenzo Perosi ὑπὸ Γ. Παχτίκου. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Θ', ἀρ. 2478, φύλλ. τῆς 4 ἰουνίου 1899.

Ἡ Μουσικὴ τῶν σχολείων μας ὑπὸ Α. Καλεύρα. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Θ', ἀρ. 2492, φύλλ. τῆς 22 ἰουνίου 1899.

Ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ μουσικὴ ὑπὸ Γ. Α. Παχτίκου. Ταχυδρόμος, φύλλ. τῆς 11 μαρτίου καὶ 25 ἰουνίου 1899.

Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱεροψάλται, Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Θ', ἀρ. 2508 καὶ 2509, φύλλ. τῆς 12 καὶ 13 ἰουλίου 1899.

Ἡ Μουσικὴ ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Θ', ἀρ. 2510, 2513, 2519. I', ἀρ. 2539, φύλλ. τῆς 14, 17, 24 ἰουλίου καὶ 18 ἀυγούστου 1899.

σημότεροι μουσουργοὶ τῆς Εὐρώπης τὰ ὠραιότερα ἔργα αὐτῶν ἐμελοποίησαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δημοδῶν ἀσμάτων τῆς πατρίδος

Μουσικολογικά (κατὰ τοῦ Θεμ. Βυζαντίου) ὑπὸ «Μουσικοῦ». Νέα Ἐφημερίς, φύλλ. τῆς 29 ἰουλίου 1899.

Αὔθις ὁ Ἀριστόξενος καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ὑπὸ Γ. Πρωγάκη. Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΛΓ', ἀρ. 123 καὶ 185, φύλλ. τῆς 16 καὶ 18 αὐγούστου 1899.

Ὁ Ἀριστόξενος καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ὑπὸ «Ἀριστοξενικοῦ». Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΛΓ', ἀρ. 164, 196 καὶ 197, φύλλ. τῆς 23 ἰουλίου, 31 αὐγούστου καὶ 1 Σεπτεμβρίου 1899.

Μουσικολογικά ὑπὸ «Μουσικοῦ» Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2556, φύλλ. 7 Σεπτεμβρίου 1899.

Ὁ Ἀριστόξενος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ ὑπὸ «Ἀμερολήπτου». Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2555 καὶ 2561, φύλλ. 6 καὶ 13 Σεπτεμβρίου 1899.

Ὁ Ἀριστόξενος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ ὑπὸ «Ροῦς». Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2553, 2558, 2566, 2567, 2571, 2575, φύλλ. τῆς 3, 9, 22, 21, 25, 30 Σεπτεμβρίου 1899.

Μία ἀπορία περὶ μουσικῆς ὑπὸ Ω. Νέα Ἐφημερίς, φύλλ. τῆς 8 ὀκτωβρίου 1899

Ἐκκλησιαστικὰ μουσικὰ γραφαὶ ὑπὸ «Ροῦς». (ἐπίκρισις τοῦ Δοξασταρίου Γ. Βιολάκη). Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2592, φύλλ. τῆς 9 ὀκτωβρίου 1899.

Πέτρος ὁ Πελοποννήσιος ὑπὸ «Ροῦς» (ἐπίκρισις τοῦ Δοξασταρίου Γ. Βιολάκη). Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2523.

Ἔργασίαι τοῦ Ἐκκλ. Μουσικοῦ Συλλόγου ὑπὸ Ω. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2586, φύλλ. τῆς 13 ὀκτωβρίου 1899.

Περὶ ρυθμοῦ ὑπὸ Θεμ. Βυζαντίου. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 288, φύλλ. τῆς 15 ὀκτωβρίου 1899.

Διάξεις περὶ μουσικῆς Ν. Καμαράδου. Ταχυδρόμος, ἔτος Β', ἀρ. 446, φύλλ. τῆς 18 ὀκτωβρίου 1899.

Ἀπάντησις εἰς τὸν «Ροῦς» ὑπὸ Ω. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2593, φύλλ. τῆς 21 ὀκτωβρίου 1899.

Ἡ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Ἑλλήνων μουσικὴ ὑπὸ Ρεοῦφ Γεκτά. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι'. ἀρ. 2609 καὶ 2610, φύλλ. τῆς 10 καὶ 11 Νοεμβρίου 1899.

Ἔργα καὶ ἡμέραι ὑπὸ «Ροῦς». Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2612, φύλλ. τῆς 13 Νοεμβρίου 1899.

Ἡ μουσικὴ παρ' Ἑλλήσι καὶ ὀθωμανοῖς ὑπὸ Κ. Α. Ψάχου. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2614, φύλλ. τῆς 16 Νοεμβρίου 1899.

των. Ἐχομεν ἤδη εὐδόκιμον ὁμογενῆ μουσικὸν, ἐκμεταλλεόμενον δεξιότατα τὸν πλοῦτον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν δημόδους μελωδίας. Ἐ-

Περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἢ κατηγοριῶν ἀναίρεσις. Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΛΓ', ἀρ. 260, φύλλ. τῆς 22 Νοεμβρίου 1899.

Περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ὑπὸ Παμφίλου Μελισσηνοῦ. Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΛΓ', ἀρ. 226, 241, 249, 258, 274, φύλλ. τῆς 6, 23 ὀκτωβρίου, 9, 19 Νοεμβρίου καὶ 9 Δεκεμβρίου 1899.

Μουσικολογικά ὑπὸ Χ. Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΛΓ', ἀρ. 263, φύλλ. τῆς 25 Νοεμβρίου 1899.

Μουσικολογικά ὑπὸ Α. Ταχυδρόμος, ἔτος Β', ἀρ. 478, φύλλ. τῆς 25 Νοεμβρίου 1899.

Ἐπιστολὴ Γ. Βεγλερῆ πρὸς τὸν Γ. Δ. Παχτίκου περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς. Ταχυδρόμος, ἔτος Β', ἀρ. 480, φύλλ. τῆς 27 Νοεμβρίου 1899.

Ἡ καταγωγὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2627, φύλλ. τῆς 1 Δεκεμβρίου 1899.

Διατριβὴ Π. Παρρησιάδου. Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΛΔ', ἀρ. 277, φύλλ. τῆς 13 Δεκεμβρίου 1899.

Διάξεις Γ. Δ. Παχτίκου περὶ Μαντζάρου. Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΛΔ', ἀρ. 278, φύλλ. τῆς 14 Δεκεμβρίου 1899.

Ἡ μουσικὴ τῶν σχολείων μας ὑπὸ Α. Καλεῦρα. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Θ' περιόδου Β', ἀρ. 2492, φύλλ. τῆς 22 ἰουνίου 1899.

Ἡ ἐν τῇ ρωσικῇ πρεσβείᾳ μουσικὴ διάξεις τοῦ Γ. Δ. Παχτίκου. (Περίληψις τῆς γενομένης διαλέξεως). Ταχυδρόμος, φύλλ. τῆς 13 Μαρτίου 1900. Νέα Ἐφημερίς, φύλλ. τῆς 15 Μαρτίου 1900.

Μουσικὸν διαγώνισμα ὑπὸ * * * Νέα Ἐφημερίς, φύλλ. τῆς 1 Ἀπριλίου 1900.

Περὶ τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους, ἔφημερίς Κωνσταντινούπολις, φύλλ. τῆς 8 Ἀπριλίου 1900.

Διατριβὴ περὶ μουσικῆς ὑπὸ Κ. Α. Ψάχου. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2730, φύλλ. τῆς 8 Ἀπριλίου 1900.

Ἡ μελοποιεῖα τῶν χορικῶν τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους καὶ ὁ Μένδελσον ὑπὸ Γ. Δ. Παχτίκου. Ταχυδρόμος, φύλλ. τῆς 19 Ἀπριλίου καὶ 3 ἰουνίου 1900.

Ἡ Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους ἐν τῷ Ἰδαίῳ. Νέα Ἐφημερίς, φύλλ. τῆς 15 καὶ 18 Ἀπριλίου 1900.

Διατριβὴ Π. Παρρησιάδου περὶ μουσικῆς. Νέα Ἐφημερίς, φύλλ. τῆς 19 Ἀπριλίου 1900.

χομεν λέγω τὸν Ἄραμιν, τὸν κλείσθεντα ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀνατολῇ, καὶ οὗ τὸ ὄνομα μέλλει νὰ διαιωνίσῃ ἢ θεὰ τῆς ὑστεροφημίας.

Διατριβὴ Ν. Παγανᾶ περὶ τῶν θεωριῶν τοῦ μουσικολόγου Κιαζήμ βέη. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2746 καὶ 4747, φύλλ. τῆς 29 ἀπριλίου καὶ 1 μαΐου 1900.

Μουσικὸν διαγώνισμα. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2767, φύλλ. τῆς 25 μαΐου 1900

Ὁ ρυθμὸς ἐν τοῖς ᾄσμασι τῆς ἐκκλησίας ὑπὸ Ἀλεξ. Κολόμβου. Ἐφημερίς Κωνσταντινούπολις, φύλλ. τῆς 31 μαΐου 1900.

Ὁ ρυθμὸς ἐν τοῖς ᾄσμασι τῆς ἐκκλησίας ὑπὸ Α. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2774, 2780, 2786, 2798, φύλλ. τῆς 3, 10, 17, 24 ἰουνίου.

Διατριβὴ Ν. Παγανᾶ. Νέα Ἐφημερίς, φύλλ. τῆς 29 ἰουνίου 1900.

Θρησκεία καὶ μουσικὴ παρ' Ἑλλήσιν ὑπὸ Γ. Δ. Παχτίκου. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2805 καὶ 2806, φύλλ. τῆς 10 καὶ 11 ἰουλίου 1900.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ ὑπὸ Γερασίου Κρητικοῦ ἱατροῦ. Ταχυδρόμος, φύλλ. τῆς 1 καὶ 2 ἀυγούστου 1900.

Ἡ μουσικὴ ἐν Ἑλλάδι (ἀναδημοσίευσίς ἐξ ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος). Νέα Ἐφημερίς, ἔτος Ι', ἀρ. 2829, φύλλ. τῆς 8 ἀυγούστου 1900.

Ἐργασίαι Ἐκκλ. Μουσικοῦ Συλλόγου ὑπὸ * * *. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος ΙΑ', ἀρ. 2868, φύλλ. τῆς 25 Σεπτεμβρίου 1900.

Περίληψις ἀνγκνῶσματος τοῦ Παμφίλου Μελισσηνοῦ. Ἐφημερίς Κωνσταντινούπολις, ἀρ. 215, ἡμερ. 25 Ἰθρίου 1900. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος ΙΑ', φύλλ. τῆς 28 Σεπτεμβρίου 1900.

Διατριβὴ Ν. Παγανᾶ κατὰ τῆς τεχνικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου τῆς καταδικασάσης τὴν «Μουσικὴν Παιδαγωγίαν» αὐτοῦ. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος ΙΑ', ἀρ. 2879 καὶ 2880, φύλλ. τῆς 7 καὶ 9 ὀκτωβρίου 1900.

Ὁ ρυθμὸς ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ ὑπὸ Ν. Παγανᾶ. Ἐφημερίς Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΛΔ', ἀρ. 229, φύλλ. τῆς 11 ὀκτωβρίου 1900.

Ὁ ρυθμὸς ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ ὑπὸ * *. Ἐφημερίς Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΛΔ', ἀρ. 233, φύλλ. τῆς 16 ὀκτωβρίου 1900.

Διατριβὴ Ν. Παγανᾶ περὶ ρυθμοῦ (ἀπάντησις εἰς τὸν γράψαντα εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 233 φύλλ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως). Νέα Ἐφημερίς, ἔτος ΙΑ', ἀρ. 2897, φύλλ. τῆς 30 ὀκτωβρίου 1900.

Ὁ ρυθμὸς ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ ὑπὸ * * *. Νέα Ἐφημερίς, ἔτος ΙΑ', ἀρ. 2902, 2908, 2913, 2918, 2922, 2930, φύλλ. τῆς 4, 11, 18, 25, 30 Νοεμβρίου καὶ 9 Δεκεμβρίου 1900.

Ἄλλ' εἰς οὐδεῖς. Τὸ ἔργον εἶναι μέγα, ἔχει ἀνάγκην τῆς συμπράξεως πολλῶν καὶ τῆς ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς ὑποστηρίξεως οὐ μόνον

Θρησκευτικοεπιστημονικὴ ἄποψις τῆς παρ' ἡμῶν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ὑπὸ Π. Παρρησιάδου. Ἐφημερίς Κωνσταντινούπολις, ἔτος ΛΔ', ἀρ. 268, φύλλ. τῆς 28 Νοεμβρίου 1900.

Μελέτη συγκριτικὴ τῆς νῦν ἐν χρήσει μουσικῆς γραφῆς πρὸς τὴν τοῦ Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου καὶ πρὸς τὴν ἀρχαιοτέραν γραφὴν ὑπὸ Γ. Βιολάκη πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Περιοδικὸν Ἐκκλ. Μουσικοῦ Συλλόγου, τεῦχος Α', σελ. 28—53.

Ὁ ρυθμὸς ἐν τοῖς ᾄσμασι τῆς ἐκκλησίας ὑπὸ Κ. Α. Ψάχου. Περιοδ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεῦχος Α', σελ. 54—65.

Ἡ ἀρχὴ καὶ ἀνάπτυξις τῆς παρασημαντικῆς τῆς μουσικῆς ἡμῶν καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ὑπὸ Γ. Ι. Παπαδοπούλου. Περιοδικὸν Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεῦχος Α', σελ. 61—86.

Κρίσεις ἐπὶ τῆς «Μουσικῆς Παιδαγωγίας» Ν. Παγανᾶ. Περιοδ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεῦχος Β', σελ. 7—67.

Σύγκρισις τῆς ἀραβοπερσικῆς μουσικῆς πρὸς τὴν ἡμετέραν ἐκκλησιαστικὴν ὑπὸ Παναγιώτου Χαλατζογλου, ἐκδιδόντος Ἰακώβου Ναυπλιώτου. Περιοδ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεῦχος Β', σελ. 68—75.

Τί ἐστὶ ψαλτικὴ τέχνη καὶ περὶ τῆς ἐ-υμολογίας τῶν σημαδίων ταύτης ὑπὸ Γαβριὴλ ἱερομονάχου, ἐκδιδόντος Ἰακώβου Ἀρχατζικάκη ἱεροδιακόνου. Περιοδ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεῦχος Β', σελ. 75—96.

Περὶ ρυθμοῦ ὑπὸ Κομνηνοῦ Ἀμανίτου. Περιοδ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεῦχος Β', σελ. 97—104.

Περὶ τῶν γενῶν τῆς μουσικῆς, τοῦ νόμου τῆς ἔλξεως καὶ τῆς πολυφωνίας ἐν τῇ βυζαντινῇ καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ ὑπὸ Jean Thibaut. Περιοδ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεῦχος Β', σελ. 105—110.

Συζήτησις τῶν κυρίων Ν. Α. Καμαράδου καὶ Γ. Δ. Παχτίκου «Περὶ ὑπάρξεως ἢ μὴ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐλληνικῇ μουσικῇ τοῦ φυσικοῦ μείζονος, ἐλάσσονος καὶ ἐλαχίστου τόνου». Περιοδ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεῦχος Β', σελ. 111—140.

Λογοδοσία ἀπαγγελεῖσα κατὰ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐξετάσεων τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου ὑπὸ Γ. Ι. Παπαδοπούλου. Περιοδ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεῦχος Β', σελ. 140—156.

Ὁ ρυθμὸς ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ, ὁ ποιητικὸς καὶ μουσικὸς, ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου ἱατροῦ. Περιοδ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεῦχ. Γ', σελ. 7—26.

Περὶ τοῦ ρυθμοῦ ἐν τοῖς ᾄσμασι τῆς ἐκκλησίας, ὑπὸ Θεμ. Βυζαντίου. Περ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεῦχ. Γ', σελ. 26—42.

τῶν πατριαρχείων ἀλλὰ καὶ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. Ναὶ, ἡ θαυμασία τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς πρόοδος ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ δὲν

Ὁ ρυθμὸς εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν μέλη ὑπὸ Π. Γ. Παχείδου. Περ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεύχ. Γ', σελ. 42—60.

Ὁ ρυθμὸς ἐν σχέσει πρὸς τὸν χρόνον καὶ τὴν παρασημαντικὴν τῆς ἡμετέρας μουσικῆς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Παμφίλου Μελισσηνοῦ. Περ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεύχος Γ', σελ. 61—87.

Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ἴσου ἐν τῷ ψάλλειν ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου ἱατροῦ. Περ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεύχ. Γ', σελ. 87—90.

Περὶ τῆς γραφῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ὑπὸ Γ. Βιολάκη. Περ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεύχ. Γ', σελ. 90—97.

Καταρτισμὸς ἐκκλησιαστικοῦ μουσικοῦ χοροῦ ὑπὸ Λεωνίδα Νικοκλέους. Περ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεύχ. Γ', σελ. 97—101.

Τὸ περὶ ρυθμοῦ ζήτημα ὑπὸ Γ. Βιολάκη. Περ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεύχ. Γ', σελ. 101—108.

Ἐκθεσις τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ Β' ἔτος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Ἀμασειᾶς Ἀνθίμου. Περ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεύχ. Γ', σελ. 108—114.

Ἐκθεσις τῆς εἰδικῆς τεχνικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου. Περ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεύχ. Γ', σελ. 116—125.

Κρίσις τοῦ μουσικοῦ διαγωνίσματος περὶ μελοποιήσεως ὕμνου εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν ὑπὸ Γ. Ι. Παπαδοπούλου. Τεύχ. Γ' σελ. 126—138.

Λόγος πανηγυρικὸς (βιογραφικὴ σκιαγραφία Γ. Βιολάκη πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας) ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν Β' ἐπετηρίδα τοῦ Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου 4 δεκεμβρίου 1900 ὑπὸ Γ. Ι. Παπαδοπούλου. Περιοδ. Ἐκκλ. Μ. Συλλόγου, τεύχ. Γ', σελ. 185—205.

Ἡ μουσικὴ κατὰ τὸν ΙΘ', αἰῶνα (ἀναδημοσίευσίς ἐκ τοῦ Ἄστεος). Τυχυδρόμος, φύλλον τῆς 10 ἰανουαρίου 1901.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἀνακινούμενον ἐν τῇ Ἀρμονίᾳ ὑπὸ Γ. Α. Καμπᾶ. Ἀρμονία, ἐν Σμύρνῃ, ἔτος ΚΑ', ἀρ. 4657, φύλλ. τῆς 12 ἰανουαρίου 1901.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἀνακινούμενον δῆθεν ἐν Σμύρνῃ ὑπὸ Γ. Α. Καμπᾶ. Ἀρμονία, ἐν Σμύρνῃ, ἔτος ΚΑ', ἀρ. 4666, φύλλ. τῆς 25 ἰανουαρίου 1901.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἐν Ἀθήναις ὑπὸ Χ. Χατζοπούλου. Ἱερὸς Σύνδεσμος, ἐν Ἀθήναις, ἔτος Ζ', φύλλ. τῆς 15 ἰανουαρίου 1991.

ἐγένετο αὐτομάτως, ἀλλὰ τὰ ἔθνη καὶ αἱ κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης συνετέλεσαν μετὰ ζήλου εἰς τοῦτο. Χρυσοῦ λοιπὸν ἀνάγκην ἔχομεν, ὃν μέγας λυρικὸς ἀπεκάλεσε «δεξίωμα κάλλιστον βροτοῖς». Ὁ δὲ μέγας ἐκεῖνος τῆς ἀρχαιότητος ρήτωρ ἀπὸ τῆς Πηνυκὸς ἐφώνει «Δεῖ δὴ χρημάτων καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἐστὶ γενέσθαι τῶν δεόντων. Ἀλλὰ, ἐνῶ περὶ χρημάτων ὁ λόγος, ἐρωτῶ ὑμᾶς, ὦ φιλόμουσον ἀκροατήριον, τίς ὁ εἰς τὴν ἀνωτάτην τῆς Ἐκκλησίας σκοπιὰν ἄρτι ἀνελθών; Τίς ὁ χρησιμεύσων ἡμῖν εἰς τὸ μέλλον ἐν τῇ συλλογικῇ ποντοπορίᾳ ὡς ἀλάνθαστος ναυτικὴ πυξὶς καὶ πολιτικὸς ἀστήρ; Ὁ παναγιώτατος Ἰωακείμ ὁ Γ' ὁ διὰ τῆς θαυματουργοῦ πειθοῦς τῶν λόγων αὐτοῦ ἀφαιμάσσω τὰ βαλάντια τῶν μεγαπλούτων καὶ φίλων τοῦ καλοῦ ὁμογενῶν ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἔθνους, ὃ ἐκλήθη τὸ δεύτερον νὰ διακυβερνήσῃ. Ναὶ, θαρσύνετε, ἀδελφοί, ἔχομεν ἐθνάρχη, ὅστις ἐκ τῆς πρὸς τὸ προεδρεῖον πρώτης αὐτοῦ σοβαρᾶς προσφωνήσεως ἔπεισεν ἡμᾶς ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Συλλόγου ἡμῶν ἐκτιμᾶ, τὴν ἱερὰν τῶν πατέρων ἡμῶν μουσικὴν ἐνθέρμως ἀγαπᾶ, τὴν ἰκανότητα καὶ τὸν ζήλον τῶν ἐν τῷ Συλλόγῳ

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἐν Σμύρνῃ (Α' καὶ Β'), ὑπὸ Παρατηρητοῦ. Ἀρμονία, ἐν Σμύρνῃ, ἔτος ΚΑ', ἀρ. 4662, 4664, φύλλα τῆς 19 καὶ 22 ἰανουαρίου 1901.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἐν Σμύρνῃ, (ἀπάντησις εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ «Παρατηρητοῦ» ἐν τῇ Ἀρμονίᾳ δημοσιευθέντα) ὑπὸ Γεωργίου Φινέλη. Ἀρμονία, ἐν Σμύρνῃ, ἔτος ΚΑ', ἀρ. 4665, φύλλ. τῆς 24 ἰανουαρίου 1901.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἐν Σμύρνῃ ὑπὸ Τριανταφύλλου Γεωργιάδου. Ἀρμονία, ἐν Σμύρνῃ, ἔτος ΚΑ', φύλλ. τῆς 31 ἰανουαρίου καὶ 1, 22, 23 φεβρουαρίου 1901.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἐν Σμύρνῃ ὑπὸ Γ. Α. Καμπᾶ. Ἀρμονία, ἐν Σμύρνῃ, ἔτος ΚΑ', ἀρ. 4680, φύλλ. τῆς 16 φεβρουαρίου 1901.

Τοῖς ἐν Σμύρνῃ νικολαῖσταῖς καὶ μισαηλιδισταῖς ἱεροψάλταις, ὑπὸ Τριανταφύλλου Γεωργιάδου. Νέα Ζωή, ἐν Σάμῳ, ἔτος Α', ἀρ. 61, φύλλον τῆς 29 ἀπριλίου 1901.

Διατριβὴ περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐθνικῆς μας μουσικῆς ὑπὸ Κ. Σπανοῦδης. Κωνσταντινούπολις, φύλλον τῆς 5 μαΐου 1901.

Τὸ ζήτημα τῆς μουσικῆς ὑπὸ Ν. Παγανᾶ. Κωνσταντινούπολις, φύλλ. τῆς 8 μαΐου 1901.

Ἡ ἑλληνικὴ μουσικὴ καὶ ὁ κ. Σπανοῦδης «ὕφ' ἐνὸς φίλου τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς». Κωνσταντινούπολις, μάϊος τοῦ 1901.

ἐπωφελῶς δρώντων ἀναγνωρίζει καὶ ἐκτιμᾷ εἶπερ τις καὶ ἄλλος, καὶ ὅτι ἐπιφυλάσσεται ἵνα ἀνακοινώσηται τι ἡμῖν, ὅταν τοῦτο λάβῃ, ὡς εἶπε, σάρκα καὶ ὀστᾶ. Ἐκ τῆς τελευταίας πατριαρχικῆς δηλώσεως κατάδηλον γίνεται ὅτι χρηματικῶς θὰ εὐημερήσῃ προσεχῶς ὁ Σύλλογος, καὶ ὅτι ἡ ἐφορία τῆς Μουσικῆς Σχολῆς θὰ εὐρεθῇ εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ προσθέσῃ κατὰ τὸ νέον τέταρτον σχολικὸν ἔτος δι' ἐκάστην τάξιν δύο ἔτι ὥρας καθ' ἑβδομάδα, εἰς δὲ τὴν ἀνωτάτην τάξιν νὰ εἰσαγάγῃ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀσιατικῆς μουσικῆς καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς καὶ τὴν χρῆσιν μουσικῶν ὀργάνων καὶ ἰδίᾳ τῆς πανδουρίδος, τοῦ Ἰωακειμείου Ψαλτηρίου, τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐκ Μιτυλήνης μουσικοῦ Κομνηνοῦ Ἀμανίτου ἐπινοηθέντος, ὡς καὶ τοῦ προνοία καὶ δαπάναις τοῦ παναγιωτάτου Κωνσταντίνου τοῦ Ε' κατασκευασθέντος πρὸ τριετίας καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν κειμένου ὀργάνου. Καὶ δὴ, ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν τοιοῦτου Πατριάρχου, πεποιθήμενοι ὅτι ἡ Σχολὴ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου σὺν τῷ χρόνῳ θὰ χρησιμεύσῃ ὡς φυτώριον φαεινόν, ἐξ οὗ θὰ ἀναλάμψωσιν οἱ δεξιοὶ σκαπανεῖς τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, καὶ ὡς πολυχεύμων κρήνη, ἐξ ἧς θὰ πηγᾶσωσιν οἱ διαυγεῖς τῆς ἀληθοῦς μουσικῆς παιδεύσεως ρύακες. Εἴθε δὲ αἱ εὐχαὶ καὶ προσδοκίαι ἡμῶν νὰ ἐκπληρωθῶσιν.

Εὐλόγησον δὲ νῦν, Π. Δέσποτα, διὰ τῶν παναγίων Σου χειρῶν τὰ τέκνα ταῦτα τὰ πνευματικά, τὰ σήμερον ἐκ τῆς σχολῆς ἡμῶν ἀπολυόμενα, ἐν οἷς ἡ χαρὰ ἡμῶν, τὸ μέλλον, ἡ ἐλπίς. Ναὶ, ὡς ὁ χαίρων κηπουρὸς, ὁ φυτεύων καὶ θεραπεύων δένδρα καὶ προοιωνιζόμενος τοὺς καρποὺς ὠραίους, ἀφθόνους καὶ ἀγλαοὺς, οὕτω χαίρομεν καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς μαθηταῖς τῆς σχολῆς ἡμῶν, εἰς οὓς ἐπεκρεμάσαμεν πάσας ἡμῶν τὰς χρηστὰς καὶ χρυσᾶς ἐλπίδας. Ὑμεῖς ἐστὲ, φίλτατοι μαθηταί, τὰ κατάλληλα ὄργανα, δι' ὧν ὡς ἄριστα θὰ ἐπιτύχῃ ἡ σχολὴ ἡμῶν τοῦ οὗ στοχάζεται ὑψηλοῦ προορισμοῦ. Οἱ διδάσκαλοι ἡμῶν ἔπραξαν ὅ,τι ὑπηγόρευσε αὐτοῖς τὸ καθήκον. Ὑμῖν δὲ ἤδη ἐναπόκειται νὰ διπλασιάσητε τὸ τάλαντον. Ὑμεῖς μετ' οὐ πολὺ ἔσεσθε οἱ ἐν ἐνεργείᾳ ἱεροψάλται οἱ προωρισμένοι νὰ συνεχίσῃτε καὶ νὰ συμπληρώσητε τὸ ἔργον τῆς προόδου τῆς μουσικῆς. Τιμήσατε τὴν ἰκανότητα καὶ τὸ μουσικὸν τάλαντον τῶν ἰκα-

νωτάτων παρ' ἡμῖν μουσικοδιδασκάλων καὶ ἱεροψαλτῶν, καὶ δὴ ἐκείνων οἵτινες γενεὰς διεμόρφωσαν καὶ ὀλοκλήρους σελίδας ἐμπνεύσεως μουσικῆς κατέχουσιν. Ἀναγνωρίσατε τὰς ὑμετέρας ἐλλείψεις, διότι δὲν εἴσθε ἐν πᾶσι τέλειοι, καὶ διηνεκῶς προσπαθήσατε πρὸς θεραπείαν αὐτῶν. Διατηρήσατε τὴν μουσικὴν ὅσον ἔνεστιν ἀπλουστέραν, ἀγνοτέραν καὶ γνησιωτέραν. Μάθετε ὅτι ἡ μουσικὴ ἡμῶν εἶναι ἡ μόνη πρὸς ἐκκλησιαστικὴν εὐπρέπειαν ἀρμόζουσα καὶ ἡ μόνη κατάλληλος καὶ σύμφωνος πρὸς τὸ ἀληθὲς χριστιανικὸν πνεῦμα, καὶ ὅτι κατενοήθη εὐτυχῶς τοῦτο καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Δυτικῶν, οἵτινες ἐπανέρχονται εἰς τὴν ἀρχαϊκὴν μουσικὴν, ἣ ἔχρῳντο πρὸ τοῦ σχίσματος τῶν ἐκκλησιῶν. Ναὶ, κυρίαὶ καὶ κύριοι, ἐνώημεῖς οἱ ὀρθόδοξοι Ἕλληνες πιθηκίζοντες, ὡς μὴ ὄφελεν, ἐν πᾶσι, σπεύδομεν νὰ ἐγκολπωθῶμεν πάντα τὰ ὀθνεῖα καὶ ἀλλότρια, μηδ' ἐν αὐτοῖς τοῖς ἱεροῖς ποιούμενοι ἐξαίρεσιν, ἅτε χάριν καινοφανείας καὶ γελοίας ἐπιδείξεως εἰσάγοντες εἰς τὰς ἐκκλησίας τὴν θεατρικὴν μουσικὴν τῶν Δυτικῶν, οἱ καθολικοὶ δεικνύουσι τοῦναντίον τάσεις πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὴν ἀρχαϊκὴν μουσικὴν. Πρῶτος δὲ τὸ σύνθημα δίδωσιν αὐτὸς ὁ πάπας Λέων ὁ ΙΓ', ἐκπονήσας τῷ 1893 ἐγκύκλιον, ἐν ἧ ὑστηριζόμενος εἰς τὰ πορίσματα, ἅτινα αὐτὸς ἐξήγαγεν ἐκ μελέτης διαφόρων ἔργων περὶ τῆς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ ἐκ γνωμοδοτήσεως καὶ ἐκθέσεως πολλῶν Ἰταλῶν καὶ ξένων μουσικοδιδασκάλων καὶ ἱεραρχῶν περὶ τῆς Γρηγοριανῆς Μουσικῆς, τῶν μεταρρυθμίσεων αὐτῆς καὶ τῶν διαφόρων μεθόδων, συνιστᾷ τὴν ἀποφυγὴν τῆς θεατρικῆς μουσικῆς, τῆς τοσοῦτον παραβλαπτούσης τὸ σεμνὸν καὶ ἱεροπρεπὲς τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν καὶ τὴν ἐπιβλητικότητα τοῦ οἴκου τοῦ Ὑψίστου, προτρέπων νὰ διδάσκηται ἐν τοῖς ἱεροσπουδαστηρίοις καὶ νὰ παλινορθωθῇ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἡ Γρηγοριανὴ Μουσικὴ. Οἱ ξενομανοῦντες ἡμῶν ὁμογενεῖς ἅς μάθωσι τί πράττουσιν οἱ Δυτικοὶ, καὶ ἅς διδαχθῶσι τοῦλάχιστον παρ' αὐτῶν, ἀφοῦ μάτην κατακραυγάζομεν κατὰ τῶν ἀτόπων καινοτομιῶν καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἀντεχόμενοι παρ' ἡμῖν τῶν πατρίων. Τῆς εὐθύνης ταύτης καὶ τῶν ὑποχρεώσεων ἀκριβῆ συνείδησιν ἔχοντες, προσέλθετε, φίλτατοι μαθηταί, ἵνα ἀπὸ τῶν παναγίων χειρῶν τοῦ γεραροῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου λάβητε τὰ ὑμέ-

τερα ἀπολυτήρια, τὰ τετιμημένα διὰ τοῦ σεπτοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, δι' ὧν ἡ σχολὴ βραβεύει τὴν φερεπονίαν τοῦ ἐν αὐτῇ διαγενομένου βίου ὑμῶν.

Τελευτῶντες δὲ νῦν τὴν λογοδοσίαν ταύτην, καθῆκον ἡμῶν θεωροῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν δημοσίᾳ τὴν ἄπειρον καὶ αἰδίου εὐγνωμοσύνην τῆς ἐφορίας τῆς σχολῆς πρὸς Σέ, Παναγιώτατε πάτερ καὶ δέσποτα, ἐπὶ τῇ ὑψίστῃ τιμῇ, ἣν ἠυδόκησας νὰ ἀπονείμῃς σήμερον εἰς τὴν ἡμετέραν Σχολὴν αὐτοπροσώπως τιμήσας καὶ ἐπιλαμπρύνας αὐτὴν διὰ τῆς παρουσίας Σου. Σύνισμεν ὅτι τὴν ἐργασίαν τοῦ Συλλόγου ἡμῶν ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης ἐκτιμῶσα καὶ τῆς εὐσταθείας καὶ ἀληθοῦς αὐτοῦ προόδου κηδομένη προφρόνως καὶ ἰλαρῶς παρεγένετο ἐνταῦθα ὅπως πατριαρχικῶς ἐνθαρρύνῃ καὶ ταῖς θερμαῖς Αὐτῆς εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις πάντα ἡμᾶς ἐνισχύσῃ εἰς τὸν προκείμενον ἡμῖν μουσικὸν ἀγῶνα.

Ἐπίσης εὐχαριστίας ἀπονέμομεν καὶ πρὸς τὸν θερμῶς ἐκτιμῶντα τὸν σκοπὸν τοῦ Συλλόγου καὶ τὰς τελετὰς αὐτοῦ πάντοτε κατακοσμοῦντα ἐξοχώτατον τῆς Ἑλλάδος πρεσβευτὴν κ. Ν. Μανροκορδάτον, ὅστις δὲν ἐστέρησε καὶ νῦν τῆς παρουσίας αὐτοῦ τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, ἀλλ' ἠγαθύνθη νὰ καταγλαῖσῃ τὴν ἐνταῦθα ἡμετέραν πανηγυρικὴν συνάθροισιν, ὡς οὐ παύεται πάντοτε διὰ λόγων μελιρρῦτων καὶ πεπνυμένων νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς ἐταίρους τοῦ Συλλόγου εἰς τὸν καλὸν ἀγῶνα καὶ ἰδίᾳ τὸν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου λογοδοτοῦντα σήμερον, πρὸς ὃν τεκμηριοῖ καὶ ἐπιδεικνύει συχνάκις τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ εὐνοίαν καὶ ἐκτίμησιν.

Ὁ Σύλλογος γηθοσύνως χαιρετίζει καὶ τὸν ἐξοχώτατον τῆς Σερβίας πρεσβευτὴν στρατηγὸν Σάββαν Γρουϊτς, ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συλλόγου, τὸν προφρόνως προσελθόντα ἐνθάδε ὅπως τιμήσῃ ἑλληνικὸν σωματεῖον καλλιεργοῦν τὴν μουσικὴν ἐκείνην, δι' ἧς δοξάζεται ἐπὶ τῆς γῆς ἐν τῇ θείᾳ λατρείᾳ ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων. Τὴν παρουσίαν τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος θεωρεῖ ὁ Σύλλογος ἡμῶν οὐ μόνον ὡς ἔκφρασιν χαρᾶς ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ παρορμήσεως φώνημα εἰς ἐξακολουθήσιν τῆς ὁδοῦ, ἣν βαδίζει διὰ τῶν ἀκαμάτων αὐτοῦ μελῶν.

Φόρον βαθείας εὐγνωμοσύνης ἀποτίνομεν καὶ πρὸς τὴν Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολὴν, ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ αἰθούσῃ τῆς ὁποίας, οὐ μόνον τελοῦμεν τὴν παροῦσαν εὐσημον καὶ μεγαλοπρεπῆ ἐορτὴν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ διετίας φιλοξενούμεθα ὑπὸ τοὺς ἀμφιλαφεῖς κλάδους τῆς παιδιόξου ταύτης δρυὸς, τυγχάνοντες ἀείποτε παρὰ τοῦ γεραροῦ σχολάρχου αὐτῆς κ. Μ. Κλεοβούλου ἐγκαρδιωτάτων περιποιήσεων.

Ἰδιάζουσιν δὲ καὶ γλυκεῖαν συναισθανόμεθα καὶ ὁμολογοῦμεν εὐγνωμοσύνην πρὸς τοὺς ἱεράρχας τῆς ἐκκλησίας, τοὺς σοφοὺς λογάδας, τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν διαφόρων Συλλόγων καὶ Ἀδελφοτήτων, τοὺς λογίους καὶ ἐπιστήμονας καὶ τὸν πυκνὸν θίασον τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν κλήρου, καὶ τὰς εὐγενεστάτας κυρίας καὶ τοὺς λοιποὺς κυρίους τοὺς ἐπισυντρέχοντας σήμερον ἐνταῦθα ὁμοθυμαδὸν ἵνα μετὰ χαρᾶς μεθ' ἡμῶν συμπανηγυρίσωσι καὶ παραθαρρύνωσιν ἡμᾶς εἰς σταθερὰν καὶ ἐδραίαν τοῦ Σωματείου ἡμῶν ὑπαρξίν τε καὶ διατήρησιν.

Εὐγνωμοσύνην δὲ αἰδίου καὶ βαθυτάτην διακηρύττοντες καὶ πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου τῶν Ὀσμανιδῶν θρόνου εὐκλεῶς νῦν καθήμενον σκηπτοῦχον Ἄνακτα ἡμῶν Σουλτὰν Ἀπδούλ Χαμίτ Χὰν, τὸν διαρκῶς τὰς ὡραίας τέχνας, τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ γράμματα ὑποστηρίζοντα, εὐχόμεθα ὀλοψύχως ὅπως διαφυλάττῃ αὐτὸν Κύριος ὁ Θεὸς, ὁ Ἄναξ τῶν Ἀνάκτων καὶ Βασιλεὺς τῶν Βασιλευόντων ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, πληθύνων τὰ ἔτη αὐτοῦ, κρατύνων τὸ Κράτος, αὐξων καὶ ἐκλαμπρύνων τὴν δόξαν καὶ τὸ κλέος αὐτοῦ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν πιστῶν καὶ ἀφωσιωμένων αὐτῷ ὑπηκόων.

Καταβαίνων δὲ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου, ἀφ' οὔτινος τοσαῦτα ἐμακρηγόρησα πρὸς ὑμᾶς σήμερον, ἐλπίζω καὶ εὐχομαι, Παναγιώτατε, ὅπως ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ σκέπην καὶ προστασίαν Σου ὁ ἡμέτερος Σύλλογος διατηρηθῇ ἀλώβητος, ἀσινῆς καὶ ἀδιάσειστος, μεγαλυθῆ δὲ καὶ καρποφορήσῃ ἀγλαοὺς καρποὺς πρὸς χαρὰν καὶ ἔπαινον τῶν λόγῳ ἢ ἔργῳ εἰς τὸν ἱερὸν σκοπὸν αὐτοῦ συντελούντων, πρὸς τιμὴν τοῦ ἑλληνικοῦ τῶν ὀρθοδόξων πληρώματος, πρὸς κλέος τῆς Ἐκκλησίας Κ)πόλεως, ἧς ἐκλήθησ ὁμοφώνως καὶ ὁμο-

γνωμόνως τὸ δεύτερον ἤδη ἀρχιποιμάντωρ, καὶ εἰς δόξαν τοῦ μεγάλου Θεοῦ, οὗ ἡ ἄμαχος δεξιὰ εἶθε νὰ περισκέπη καὶ νὰ περιφρουρή Σὲ, θεόλεκτε πατριάρχα, πρὸς πραγμάτων τῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους μεγάλων βουλῶν Σου. Γένοιτο.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ

ΥΠΟ Γ. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΤ' ΕΝΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤ. ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΤΑΛΟΓΟΥ

Ἐπικήδειος εἰς τὸν καθηγητὴν Ἀνδρέαν Σπαθάρην,
ἐκφώνηθεις τῇ 20 Φεβρουαρίου 1901.

Τὸν δόλιχον τοῦ ἐπιγείου βίου τελέσας, μεταβαίνεις καὶ σὺ, προσφιλέστατε ἐν τῷ μουσικῷ σταδίῳ συνεργὲ καὶ συναθλητὴ Ἀνδρέα Σπαθάρην, εἰς δόμους μακάρων, ἵνα προσθέσης ἐκεῖ ἕνα ἔτι κρίκον εἰς τὴν χρυσοῦν ἀλυσὶν τῶν μουσικολόγων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες ζηλωταὶ ἀναδειχθέντες τῆς διασώσεως τῆς ἀρχετύπου καὶ πατροπαραδότου ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μελωδίας, λυσιτελῶς ὑπὲρ αὐτῆς εἰργάσθησαν κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας καὶ κρατερῶς ἠγωνίσθησαν. Ἀπέρχεσαι εἰς τὸν μουσόστολον ἐκείνον θίασον ἵνα μετὰ σῆς τοῦ ἱεροῦ χοροῦ, ὃν ἐν τῷ οὐρανίῳ λειμῶνι χορεύουσιν ἀγαλλόμενοι μετὰ τῶν Χερουδιμ καὶ Σεραφεὶμ οἱ τῆς Ἐκκλησίας μελωδοὶ καὶ μουσουργοὶ, ὧν τὴν θείαν τέχνην ἐπιστημόνως ἠρεῦνας καὶ ἐμελέτας διὰ τῆς φυσικομαθηματικῆς ἐπιστήμης, ἥς διάσημος καὶ σοφὸς μύστις ἐτύχωνες. Ναι, ὁ Σπαθάρης ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες ἀπὸ τοῦ 1863 καὶ ἐντεῦθεν συνετέλεσαν πρὸς προφυλακὴν καὶ ἐπιστημονικὴν μελέτην τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς, ἣτις τέρπει τὴν καρδίαν καὶ ἀνυψοῖ τὴν διάνοιαν εἰς τὰς ὑψίστας σφαίρας τῆς ἀυλότητος καὶ ἀγιότητος, καὶ ἣτις τυγχάνει θεόκρατος θεσμὸς καὶ ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων σεμνὸν κόσμημα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐδρασεν ὑπὲρ τῆς μουσικῆς μετ' ἐνθέου ζήλου κατὰ τὰς τελευταίας τέσσαρας δεκαετηρίδας, καθ' ἃς τὸ ἡμέτερον ἔθνος εἶχε κατακλύσει πλέον ὁ ἐκ τῆς Ἑσπερίας λάθρως εἰσρέων εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς, ὁ συμπαρασύρων ἀτυχῶς πᾶν ὅ,τι εὐρίσκει παρ' ἡμῖν λείψανον πατροπαραδοτοῦ πνευματικῆς κληρονομίας, καὶ ἀπειλῶν νὰ καταδροχθῆσθῃ διὰ τοῦ δικου καὶ τῆς ὀρυμῆς αὐτοῦ καὶ αὐτὴν τὴν ἑλληνικὴν μελωδίαν, ἣτις ὡς ἄσυλον εὔρηται περικλεισμένη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀπόδειξις τὸ ὄνομα αὐτῆς. Εἰργάσθη ἀνυσίμως μετ' ἄλλων ἐξόχων ἀνδρῶν ἐν μουσικοῖς συλλόγοις καὶ μουσικαῖς ἐπιτροπαῖς κατὰ τῶν ματαιοσόφων καὶ ξενομανούντων ὁμογενῶν ἡμῶν, οἵτινες μὴ διακρίνοντες ὅλως τὰ ὀθνεῖα καὶ ἀλλότρια τῶν ἰδίων καὶ πατρῶν προτεινούσι νὰ ἀποσκορακισθῇ ἡ ἱερὰ ἡμῶν μουσικὴ ἐκ τοῦ περιδόλου τῆς ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἢ νὰ περιδληθῇ διὰ τοῦ μανδύου τῆς τετραφώνου εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς.

Ἐγένετο ὁ θρηνούμενος ἀνὴρ μέλος ἐπίλεκτον καὶ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ μουσικοῦ ἐκείνου ἰδρύματος, τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου τοῦ 1863, συνειργάσθη δὲ μετὰ πάντων τῶν ἐν αὐτῷ διαπρεψάντων ἀνδρῶν, μουσικοδιδασκάλων, λογίων καὶ ἐπιστημόνων πρὸς καλλιέργειαν καὶ διάδοσιν παρ' ἡμῖν τῆς ἱερᾶς μουσικῆς, ἣτις τυγχάνει τὸ μετὰ τὴν γλῶσσαν τιμαλφέστερον ἐθνικὸν κειμήλιον. Ἄλλ' ἢ μᾶλλον περίδοξος δρᾶσις τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρὸς κατεδείχθη τῷ 1881, ὅτε ἡ Μ. Ἐκκλησία μεριμνήσασα ὑπὲρ τῆς διασώσεως τῆς οὐσίας τοῦ ἱεροῦ μέλους συνέστησεν ἐν τοῖς πατριαρχείοις ἐπὶ τούτῳ Μουσικὴν Ἐπιτροπὴν, ἐπωφελέστατα ἐργασθεῖσαν καὶ κατασκευάσασαν τὸ μουσικὸν ὄργανον «Ψαλτήριον». Τότε ὁ Σπαθάρης ὑπῆρξεν ὁ μετὰ τὸν πολυθρήνητον ἀρχιμανδρίτην Γερμανὸν Ἀφθονίδην ζωτικὸς παράγων ἐν τῇ θεωρητικῇ ἐργασίᾳ τῆς εἰρημένης ἐπιτροπῆς. Τὸν ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς μουσικῆς ἔνθεον ζῆλον τοῦ προκειμένου νεκροῦ ἐξετίμησε βαθέως εἶπερ τις καὶ ἄλλος καὶ ὁ βαρυπενθῶν ἡμέτερος Μουσικὸς Σύλλογος, ὃν ἵδρυσεν ἐν τοῖς πατριαρχείοις ὁ ὑπὲρ τῆς θείας τέχνης ἔνθεος ζῆλος τοῦ νῦν τὸ πηδάλιον τῆς οἰκουμενικῆς νηὸς ἐμπειρῶς καὶ δεξιότατα χειριζομένου Κωνσταντίνου τοῦ Ε'. Ὁ Σπαθάρης διατελέσας ἰδρυτὴς καὶ ἐταῖρος ἐρίτιμος καὶ ἐπίλεκτον μέλος διαφόρων ἐπιτροπῶν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ὁπόσον περιπαθῶς ἠγάπα τὸ συλλογικὸν ἔργον καὶ ὁπόσον ἐξετίμα τὸν ὑψηλὸν καὶ μεγαλεπήβολον σκοπὸν αὐτοῦ, μαρτυρεῖται περιτράνωσ καὶ ἐξ ὧν πρὸ ἐξαημέρου ἐξ ἀφορμῆς τῶν πανδήμως προκηρυχθέντων ἀρτίως δύο μουσικῶν διαγωνισμάτων, ἀγωνοθετοῦντος τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, περιχαρῶς καὶ μετ' ἐθνικῆς ὑπερηφανείας ἔλεγέ μοι «Ἄϊδιος εὐγνωμοσύνη ὀφείλεται τῷ Πατριάρχῃ, ὅστις εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς πατριαρχείας τοῦ ἀναγράψας ἐν τοῖς πρώτοις καὶ τὴν θεραπείαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, διὰ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συλλόγου μας τὴν μουσικὴν, τὴν ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀμελουμένην καὶ καταφρονουμένην περισυνήγαγεν ἐν τοῖς πατριαρχείοις, καὶ περιθάλλει αὐτὴν ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ».

Ἐπὶ τῇ σκληρᾷ δὲ διαγραφῇ τοῦ ἀρικλαύστου μουσικολόγου Σπαθάρη ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, πένθος βαρὺ ἄγει καὶ τονίζει θλιβερὸν γόνον οὐ μόνον ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ἀλλὰ συνθρηνοῦσι καὶ ἐκβάλλουσι κραυγὴν ὀδύνης καὶ ἄλγους ἐγκαρδίου ἡ Μ. Ἐκκλησία, τὰ ὀνομαστὰ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα τῆς βασιλευούσης, ἡ Μεγαλόνημος τοῦ Γένους Σχολῆ, τὸ Ζάππειον, τὸ Ἰωακείμιον Παρθεναγωγεῖον, τὸ Ζωγράφειον Γυμνάσιον, τὸ Ἑλληνογαλλικὸν Λύκειον, καὶ ἐν γένει πάντα τὰ ἀνώτερα τῆς πόλεως ἡμῶν ἐκπαιδευτήρια καὶ σωματεῖα. Οἱ δὲ στόνοι καὶ κοπετοὶ αὐτῶν εἶναι ὁ λαμπρότερος τῶν ἐπιταφίων, ἢ λαμπροτέρα τῶν προσφωνήσεων, ἀποτελοῦσι δὲ λυπηρὰν μὲν καὶ

πένθιμον, ἀλλὰ μεγαλοπρεπῆ μουσικὴν ἀρμονίαν, ἐρμηνεύουσαν ζωηρῶς τὸ πρὸς τὸν μεταστάντα βαθὺ καὶ ἀκοίμητον ἄχος, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀκραιφνῆ ἐκτίμησιν πάντων ἡμῶν. Ναι, θρηνεῖ ἡ θεία τοῦ Δαμασκηνοῦ τέχνη τὸν ἐνθουσιώδη λάτρην αὐτῆς, θρηνεῖ θρῆνον καὶ κλαυθμὸν πολὺν ἡ Μ. τοῦ Γένους Σχολῆ τὸν μουσοτραφῆ αὐτῆς ὑποφῆτην, κλαίει ὁ οἶκος τὸν σύζυγον καὶ πατέρα καὶ πάππον καὶ συγγενῆ, ὀλοφύρονται οἱ φίλοι τὸν προσφιλῆ καὶ πολύτιμον φίλον, οἱ καθηγηταὶ τὸν συμφράδομον καὶ εὐφυστάτον συνάδελφον, οἱ μαθηταὶ τὸν σεπτὸν καὶ ἀκάματον διδάσκαλον καὶ πεπνυμένον ἐπιστήμονα, ἄλγους δὲ φωνῆν ἐκπέμπει καὶ ὁ ἡμέτερος Μουσικὸς Σύλλογος καὶ ὁ κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ τὴν πικρὰν ταύτην διακονίαν μετὰ βαρυαλογούσης καρδίας ἐπιτελῶν, ὁ καὶ καταθέτων ἐπὶ τῆς λάρνακος αὐτοῦ οὐχὶ στέφανον ἐξ ἀνθέων, ἀλλὰ τὸν δακρυστάλακτον στέφανον τῆς ἀγάπης, τοῦ σεδασμοῦ καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν.

Ἦν λοιπὸν πολύτιμος ὁ ἀνὴρ, οὗ τὴν ἀπώλειαν θρηνοῦμεν, καὶ οὗ τὸ τιλαυγὲς μνημεῖον τοσοῦτοι δεξιοὶ χρωστικῆς καλλιτεχνουσί σήμερον ἦν σοδαρὸς ἐπιστήμων, γερασμιώτατος καθηγητῆς ὑπερόχου ἀξίας, τὸν καρπογόνον βίον αὐτοῦ ἀναλώσας εἰς ἐκπαίδευσιν καὶ φωτισμὸν τῆς ὁμογενοῦς νεότητος διὰ τῆς γονίμου καὶ μελισταγοῦς διδασκαλίας τῶν διδαγμάτων τοῦ Πυθαγόρου καὶ Ἀρχιμήδους, καὶ διὰ τῶν σοφῶν ἀγορεύσεων αὐτοῦ καὶ τῶν μεγαλοφελῶν συγγραφῶν ἦν τιμαλφῆς ἐκπαιδευτικῆ προσωπικότης τοῦ ἔθνους, ἐκ τῶν διακεκριμένων λογάδων τῶν δρασάντων ἐν τῷ σταδίῳ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν ἡμῶν πραγμάτων, ἱκανώτατος γινῶναι καὶ λέγειν, ἀλλότριος ταῖς ἐπιδείξεσι καὶ τῇ μεγαλομανίᾳ, πολύτιμον δὲ λείψανον τῆς περιδόξου μὲν πλὴν ὀσημέραι ἀραιουμένης φάλαγγος τῶν γεραρῶν ἐκείνων τοῦ Γένους διδασκάλων. Ὡς φυσικομαθηματικὸς, κατέστησε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀρίγνωτον ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ, ὡς μουσικολόγος δὲ, κατελέγετο μετὰ τῶν κορυφαίων τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Οὐδεὶς, οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ὁ μὴ καταμετρήσας τὴν μεγάλην τοῦ ἀνδρὸς φυσιογνωμίαν, τὴν ἔξοχον ἐμβριθειαν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν πολυμάθειαν αὐτοῦ.

Ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν ὅλην λυσitteλεῖς παρέσχεν εἰς τὴν κοινωνίαν ὑπηρεσίας, διδάξας ἐν τῇ Μ. τοῦ Γένους Σχολῆ καὶ ἄλλοις ἐκπαιδευτηρίοις, μορφώσας καὶ ἐκπαιδεύσας χιλιάδας μαθητῶν καὶ μυήσας αὐτοὺς εἰς τὰ μυστήρια τῶν φυσικομαθηματικῶν ἐπιστημῶν, καθιστῶν εὐκολώτατα καὶ αὐτὰ τὰ δυσκολώτατα, καὶ βαθέως ἐγχαράττων ἐν ταῖς μνήμαις τῶν φοιτητῶν καὶ ἱεροσάντων τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ. Ἀλλὰ ὁ ὀφελιμώτατος διδάσκαλος τοῦ Γένους Σπαθάρης ἦτο ἅμα καὶ φίλος ἀκραιφνῆς καὶ εἰλικρινῆς, μέλος τῆς κοινωνίας χρησιμώτατον, καὶ πατὴρ φιλόστοργος, εὐτυχῆσας νὰ ἴδῃ τὰ τέ-

κνα αὐτοῦ πατρῶζοντα καὶ χρηστὰς περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῶν παρέχοντα ἐλπίδας. Ἄνθρωπος ὡς ὁ Σπαθάρης, πρὸς ὄν ἰδιαιτέραν στοργὴν καὶ ἐκτίμησιν ἔτρεφεν ἅπαντα ἢ ἐκλεκτὴ καὶ ἀπειροπληθῆς αὕτη συνοδεία, δὲν ἔχει ἀνάγκην ν' ἀναγράψωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ μνημεῖον τιμῆς καὶ ἀθανασίας, διότι τὸ ὄνομα αὐτοῦ παραδίδεται τῇ ἀθανασίᾳ.

Ἦδη δὲ Σὺ, ὦ μακαρία ψυχὴ τοῦ Ἀνδρέου Σπαθάρη, μεταβαίνουσα εἰς τὴν μακαρίαν χώραν τῆς αἰωνιότητος, ἰκέτευσον τὴν θεῖαν ἀγαθότητα ὅπως σκέπη, διατηρῇ καὶ ἐνισχύη διὰ τῆς πανσθενοῦς αὐτῆς χάριτος τὸν ἡμέτερον Σύλλογον καὶ πάντας τοὺς ἐναγωνιζομένους ὑπὲρ τῆς διασώσεως, καλλιέργειας καὶ ἐξωραϊσεως τῆς πατρῴου ἡμῶν μουσικῆς, τῆς λαμπρυνούσης τὴν Ἐκκλησίαν καὶ συντελούσης ὑπὲρ πᾶν ἄλλο εἰς θεῖαν κατάνυξιν, ἐγείρη δὲ πολλοὺς τοὺς χρησίμους, ὡς Σὺ, ζηλωτὰς ἐπιστήμονας τῆς μουσικῆς, ἀναφλέξη δὲ θερμότερον ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ὁμογενῶν τὴν πρὸς τὴν ἐθνικὴν μουσικὴν στοργὴν καὶ ἀγάπην πρὸς δόξαν καὶ ὠφέλειαν αὐτῆς.

Χαῖρε, περίδοξε τοῦ Συλλόγου ἑταῖρε καὶ στεφανῖτα τοῦ καθήκοντος στρατιῶτα. Χαῖρε, ἀρίκλαυστε τοῦ Γένους διδάσκαλε. Γαῖαν ἔχουσι κούφην καὶ ἐλαφρὰν, ἀφειδέστατε τοῦ πνεύματος τροφοδότα. Αἰωνία, ἀγήρω, ἀφθιτος, ἀλυστος καὶ ἀθάνατος εἶη ἡ μνήμη Σου, μακάριε Ἀνδρέα Σπαθάρη.

Προσφώνησις εἰς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἶκον. Πατριαρχὴν Ἰωακείμ τὸν Γ' τῆ 8 Ἰουνίου 1901 ἐπὶ τῇ ἀφίξει αὐτοῦ εἰς τὴν βιβλιεύουσαν.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Εἰς τὸ ἡδύμολπον καὶ παναρομόνιον μέλος, τὸ συγκροτούμενον ἐκ τῆς ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἐκδηλουμένης γενικῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως σύμπαντος τοῦ ἔθνους ἐπὶ τῇ θριαμβευτικῇ ἀνάσσει τὸ δεύτερον ἦδη τῆς ὑμετέρας πεπνυμένης Παναγιότητος εἰς τὴν ἀγιωτάτην ἀποστολικὴν καὶ Οἰκουμενικὴν Ἀρχιερωσὴν περιωπὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, σπεύδει νὰ συμμίξη τοὺς ἡδυψόγους τόνους χαρμολύτης μουσικῆς καὶ ὁ ἀπὸ τριετίας ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Οἴκῳ ἰδρυθεὶς καὶ ὑπερδιακοσίους τακτικοὺς καὶ ἐπιτίμους ἑταίρους τανῦν ἀριθμῶν Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, καθυποβάλλων ἅμα βαθυσεβάστως Αὐτῇ διὰ τοῦ προεδρείου τὰ ταπεινὰ καὶ ἐγκάρδια συγχαρητήρια αὐτοῦ.

Ὁ Σύλλογος ἡμῶν, γινώσκων πόσον ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης ἐμόχθησε κατὰ τὴν πρώτην πατριαρχίαν Αὐτῆς ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, τοῦ τιμαλφοῦς τούτου προγονικοῦ κληροδοτήματος, ἐνδόμυχον διατρέφει πεποίησιν ὅτι Αὕτη κατὰ τὴν δευτέραν πατριαρχίαν Αὐτῆς ἐτιμᾶλλον μεριμνήσει πρὸς ἀνύψωσιν τῆς ἱερᾶς τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Κουκκουζέλη τέχνης εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν περιωπὴν, ἐξ ἧς κατέπεδεν.

Εἶναι ἀληθές, Παναγιώτατε, ὅτι πρὸς τὸ μέγα τοῦτο ἔργον τῆς παλινορθώσεως τῆς μουσικῆς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὅπερ χρήζει κόπων, μόχθων καὶ ἀγώνων καὶ ζήλου ἐπιμόνου καὶ διαρκοῦς, ἔξεις συναντιλήπτορας καὶ συνεργοὺς πάντας ἡμᾶς τοὺς ὑπὸ τὴν Πατριαρχικὴν Σου αἰγίδα διατελοῦντας φιλεργοτάτους μουσικοδιδασκάλους καὶ μουσικολόγους τοὺς τὸν Μουσικὸν τοῦτον Ὅμιλον συγκροτοῦντας. Τὰ μεγάλα ἔργα κατορθοῦνται διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν ἠθικῶν δυνάμεων καὶ τῆς ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἐνότητος. Διὰ τοῦ Συλλόγου ἡμῶν ἐπετεύχθη εὐτυχῶς ἡ συγκέντρωσις τῶν μουσικῶν δυνάμεων τοῦ ἔθνους. Ἐκ τοῦ Συλλόγου δὲ τούτου θὰ προέλθῃ οὐ μόνον τῆς μουσικῆς ἡμῶν ἡ ἔρευνα, ἡ καλλιέργεια, ἡ διάδοσις καὶ ἡ ἀνάπτυξις, ἀλλὰ καὶ τῶν θεραπόντων αὐτῆς ἡ βελτίωσις καὶ τελειοποίησις διὰ τῆς ἀριστα λειτουργούσης Μουσικῆς Σχολῆς αὐτοῦ, ἧς οἱ πρῶτοι ἀπόφοιτοι λίαν προσεχῶς ἐκ τῶν παναγιῶν χειρῶν τῆς Ὑμ. Θ. Π. λήψονται τὰ νενομισμένα ἀπολυτήρια, τὰ ἔπαθλα ταῦτα καὶ ἀριστεῖα τῶν μουσικῶν πόνων αὐτῶν. Ὅλων δὲ τούτων τῶν ὑπὲρ τῆς μουσικῆς προσπαθειῶν καὶ ἐνεργειῶν ἡμῶν τὸ κέντρον ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης τυγχάνεις Σὺ, Παναγιώτατε, πρὸς τὸν ὁποῖον

θὰ συγκεντρῶνται τούντεῦθεν αἱ ἀκτῖνες τῆς μεγάλης ταύτης μουσικῆς περιφερείας.

Ἐάν ὁ σεπτὸς προκάτοχος Σου, Παναγιώτατε, θεῖω ζήλω ὑπὲρ τῆς μουσικῆς ἡμῶν πυρπολούμενος, ὑπῆρξεν ὁ πρωτοδούλω τὸ ἐθνῶφελές ἔργον τοῦ Συλλόγου σχεδιάσας καὶ πῆξας αὐτὸν καὶ ἀδρῶς ἐξ ἰδίων ὑπὲρ τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ αὐτοῦ δαπανήσας, Σὺ, θεϊότατε πάτερ, καλεῖσαι ὑπὸ τῆς Θείας Προνοίας νῦν, ὅτε ἀναβαίνεις τὸ δεύτερον ἐπὶ τὴν ὑψηλὴν πατριαρχικὴν τῆς Ὁρθοδοξίας σκοπιὰν καὶ ἀνακηρύττεσαι Ἐπίτιμος Πρόεδρος καὶ Ἀνώτατος Προστάτης τοῦ Συλλόγου, ὅπως ἐμφυσήσῃς εἰς αὐτὸν νέαν ζωὴν, νέον σθένος καὶ εὐρωστίαν, νέην ἰσχύν καὶ λαμπρότητα καὶ γόντρον, καὶ ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ καὶ ἄγρυπνον καὶ πατρικὴν μέριμναν καὶ προστασίαν Σου ἐπὶ τὸ κρεῖττον προαγάγῃς καὶ καταρτίσῃς καὶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀναδείξῃς αὐτὸν φάρον πολύφωτον καὶ ἐστὶαν μουσικῆς ἄσβεστον, ἀφοῦ μάλιστα ὁ Σύλλογος οὗτος ἐργάζεται ἀκαταπονήτως πρὸς τελειοποίησιν τῆς σοβαρᾶς ἐκείνης θεωρητικῆς ἐργασίας, ἥς αἱ βάσεις ἐτέθησαν ὑπὸ Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ τὴν πρώτην πατριαρχεῖαν Σου.

Ἐπικαλούμενοι δ' ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ἐν Κυρίῳ κοπιῶντας τὴν εὐλογίαν τῆς Ὑμ. Θ. Παναγιότητος, μᾶ τῆ φωνῆ καὶ μᾶ τῆ καρδία ἰκετεύομεν τὸν ἀδωροτον τῆς Ἐκκλησίας νυμφίον καὶ δομήτορα ὅπως δωρηῖται Αὐτῇ ὑγείαν ἀστεμφῆ καὶ ἀκλόνητον καὶ ἐδραῖωσιν ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἐθνους μεγαλεπιδόλων προθέσεων Αὐτῆς καὶ πρὸς πραγμάτων τῶν ἀγαθῶν βουλῶν Αὐτῆς ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς, ἥτις τυγχάνει τὸ ἐθνικὸν σέμνωμα τῆς προγονικῆς εὐκλείας καὶ τῆς χριστιανικῆς ὀρθοδόξου Μούσης τὸ ἐγκαλλώπισμα, καὶ ἥτις ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων συνετέλεσεν εἰς τὴν λαμπρότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν διατρένωσιν τῶν εὐσεβῶν αἰσθημάτων τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος. Γένοιτο.

Προδῶντις εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ μεγάλου Ἐθνικοῦ εὐεργέτου
Παύλου Στεφάνου Σκυλίτη, τῆ 25 Αὐγούστου 1901.

Μεγάτιμε καὶ ἀειθρήνητε νεκρὲ,

Ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, οὗ ἐπίτιμον μέλος ἐτύχχανες καὶ τὴν Μουσικὴν Σχολὴν τοῦ ὁποῦ ἐμελέτας νὰ προστατεύσῃς γενναιοδῶρως κατὰ τὸ ἐπὶ θύραις νέον σχολικὸν ἔτος, συμμεριζόμενος τὸ κοινὸν καὶ βαρύτερον πένθος, εἰς ὃ ἐδυθίσθη ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Γένος ἐπὶ τῇ σῆ μεγάλῃ καὶ σκληρᾷ ἀπωλείᾳ, ραίνει δι' ἡμῶν τῶν ἀποτελούντων τὸ προεδρεῖον αὐτοῦ τὴν σεπτὴν σορὸν σου μὲ δάκρυα θαλερὰ, μὲ δάκρυα ἐγκάρδια καὶ εἰλικρινῆ, ὡς φῶρον βαθυτάτης τιμῆς καὶ ἀκραιφνεστάτης εὐγνωμοσύνης.

Ἐν τῷ προσώπῳ σου, φιλογενέστατε ἄνερ, βουραλγῶς ἀποδυρόμεθα τὴν ἀπώλειαν μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου, χρῆσιν ποιησαμένου τοῦ εὐεργετικοῦ πλούτου οὐκ ἐν θορύβῳ καὶ ἐπιδείξεσιν, ἀλλ' ἐν κρυπτῷ, συνφθὰ τοῖς ἱεροῖς τοῦ Εὐαγγελίου διδάγμασιν.

Ἀναπαύθητι τοίνυν ἐν εἰρήνῃ, πολύτιμε τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Γένους καὶ τῆς πασχούσης κοινωνίας εὐεργέτα. Τὸ ὄνομά σου διαμενεῖ μετ' ἐγκωμίων τετιμημένον καὶ εὐλογητόν, ἀθάνατον καὶ δεδοξασμένον ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, ἀπὸ καρδίας εἰς καρδίαν· ἡ δὲ δόξα τῶν ἀγαθοεργῶν σου θὰ λάμπῃ ἐν τοῖς διπτύχοις τῆς αἰωνιότητος, θὰ ἀναγραφῆ δὲ χρυσοῖς γράμμασιν ἐν τοῖς δέλτοις τῆς ἐθνικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἱστορίας.

Εὐχου δὲ ἐν οὐρανοῖς ὅπως ὁ ζωῆς καὶ θανάτου Κύριος ἐγείρῃ καὶ ἄλλους ὡς σὲ ἀγγέλους ἀγαθοεργούς, γενναιοφρόνας ἐθνικούς εὐεργέτας καὶ προστάτας, ἵνα συνεχίσωσι τὰς ἀφειδεῖς γενναιοδωρίας σου πρὸς τὴν μητέρα Ἐκκλησίαν, πρὸς τὸ Γένος, πρὸς τοὺς παρ' ἡμῖν Συλλόγους καὶ τὰ ἄλλα φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, πρὸς τὴν πάσχουσαν κοινωνίαν καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἀξίους ὑλικῆς ἐπικουρίας ἀκαταπονήτους ἐργάτας τοῦ λόγου καὶ τῆς γραφῆδος, ὑπὲρ ὧν ἀφειδῶς, ἰλαρῶς καὶ ἀνεπιδεικτικῶς τὸν μέγανον πλοῦτόν σου διεσκόρπιζες καὶ ἐχορήγεις.

Γαῖαν ἔχοις ἐλαφρὰν, μεγαλόδωρε ἄνερ, τῆς Ἐκκλησίας καύχημα, τοῦ Γένους ἀγλάϊσμα καὶ τῆς κοινωνίας σέμνωμα. Αἰωνία εἶν καὶ ἀμόραντος ἡ μνήμη σου, ἀείκλαυστε Παῦλε Στεφάνου.

Προσφώνησις εἰς τὴν Α. Θ. Π. Ἰωακείμ τὸν Γ' τῆ 9 Σεπτεμβρίου 1901
ἐπὶ τῆ ὀνομαστικῆ αὐτοῦ ἑορτῆ.

Παραγιώτατε δέσποτα,

Ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, ὁ ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην προστασίαν τῆς ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος διατελῶν, καὶ ὡς ἄλλος νεοσσὸς ὑπὸ τὰς θλιπερὰς πατριαρχικὰς πτέρυγας ἐν τῷ πατριαρχικῷ οἴκῳ διαθερμαίνόμενος, μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ λαμβάνει τὴν ὑψηλὴν τιμὴν δι' ἡμῶν τῶν ἀποτελούντων τὸ προεδρεῖον αὐτοῦ νὰ προσέλθῃ σήμερον ἐνώπιον Αὐτῆς, ἀγούσης τὰ ἱερὰ ὀνομαστήρια Αὐτῆς ὅπως ἐκ καθήκοντος υἱικῆς ἀφοσιώσεως διατρανώσῃ τὴν ἄρρητον καὶ ζωνρὰν εὐγνωμοσύνην, ἀνθ' ὧν ὑπὲρ αὐτοῦ προνοεῖ πατρικῶς καὶ ἀπεργάζεται ἀπὸ τῆς τῶ δεύτερον αἰσίας ἀναρρήσεως αὐτῆς εἰς τὸν ἱστορικὸν καὶ περικλεῆ οἰκουμενικὸν θρόνον, καὶ καθυποβάλλῃ μετὰ τῶν εὐχαριστηρίων τὰ ἐπὶ τούτῳ εἰλικρινῆ αὐτοῦ συγχαρητήρια.

Κύριον ἡμῶν μέλημα θεωροῦντες. Παναγιώτατε, τὴν καλλιέργειαν καὶ διάδοσιν τῆς διὰ τῶν αἰώνων παραδοθείσης, ἐκ πατέρων κληρονομηθείσης καὶ μέχρι νῦν σωζόμενης ἐν τῷ ἔθνει πατρίου μουσικῆς, ἐμμένοντες δὲ ἑδραῖοι, στερέμνιοι καὶ ἀκράδαντοι εἰς ταύτην, θερμῶς ἐπὶ τῆ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἰκετεύομεν τὴν ὑμετέραν Θεοτίμητον Παναγιότητα ὅπως ἐν τῇ διακρινούσῃ Αὐτὴν φιλομουσίᾳ μὴ παύσῃ χειραγωγοῦσα ταῖς εὐχαῖς, ὀδηγοῦσα τῷ λόγῳ, στηρίζουσα τῷ πνεύματι καὶ ἐνισχύουσα καὶ εὐλογοῦσα τὸ ἔργον καὶ τοὺς κόπους ἡμῶν. Ναί, Παναγιώτατε πάτερ καὶ δέσποτα, ἐν τῷ γεραρῷ σου προσώπῳ ὁ μὲν ἡμέτερος Σύλλογος ἀνεῦρεν ἄλλον ἀληθῆ πατέρα καὶ ἀνώτατον προστάτην, σινίδα ἐν ἐνδεχομένῃ τρικυμῖᾳ, ἄστυλον ἐν κινδύνῳ, βακτηρίαν ἐν θορύβῳ καὶ σάλῳ, καὶ φυλακτήριον ἐν ἐπιδουλαῖς καὶ σκευωρίαις· ἡ δὲ Ἐκκλησία καὶ τὸ ἔθνος εὖρον τὸν δεξιὸν καὶ θερμουργὸν ἰθύντορα, τὸν Ἰακώβ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐαγγελικῆς ἀγάπης.

Συγχαίρων τοίνυν ὁ Σύλλογος τῇ ὑμετέρᾳ θεοδοξάστῳ Παναγιότητι κατὰ τὴν πανευφρόσυνον ταύτην διὰ σύμπαν τὸ ἑλληνικὸν ὀρθόδοξον πλῆρωμα ἡμέραν, δέσται τοῦ ἐπουρανοῦ καὶ χαριτοδότου Θεοῦ τῶν πατέρων ἡμῶν ὅπως εὐδοκῆ ἵνα ἡ θεοφροσύνη καὶ σεπτὴ Αὐτῆς κορυφῆ ἑορτάζῃ γηθοσύνης τὴν ἐπέτειον Αὐτῆς ἑορτὴν ἐπὶ πολλοὺς ἡλίου ἀμυλλητῆρας κύκλους ἐν διηνεκεῖ εὐημερίᾳ καὶ ψυχικῇ ἀγαλλιάσει, πατριαρχεῦν δὲ ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ μήκιστον πρὸς εὐκλειαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους.

Προσφώνησις εἰς τὸν Μ. Χαρτοφύλακα τῆς Μ. Ἐκκλησίας Μανουὴλ Ι. Γεδεῶν ἐπὶ τῆ ἑορτῇ τῆς τριακονταετηρίδος τοῦ συγγραφικοῦ αὐτοῦ σταδίου.

Ἡ καθ' ἡμᾶς κοινωνία γηθοσύνης τιμᾷ σήμερον καὶ περιβάλλει οἶονεὶ μὲ σέβας θρησκευτικὸν ἀληθῆ ἱεροφάντην αὐτῆς διὰ δημοτελῶν πανηγύρεων, παρεμφερῶν πρὸς τὰς τελεσθεισὰς πέρυσιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει ἐπὶ τῇ τεσσαρακονταετηρίδι τῆς καρποφόρου διδασκαλικῆς δράσεως τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ Ἀνδρέου Σπαθάρη καὶ τῇ ἑξηκονταετηρίδι τοῦ μουσικοῦ σταδίου τοῦ ἐπιφανοῦς μουσικοδιδασκάλου καὶ πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας Γεωργίου Βιολάκην. Τῆς σήμερον ἀγομένης ἑορτῆς, ἧς μετέχουσι μετὰ χαρᾶς πάντες οἱ ἀναγνωρίζοντες τὰς ὑπηρεσίας, ἃς παρέσχε τῇ ἱστορίᾳ τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ ὁ διαπρεπὴς βυζαντινολόγος Μανουὴλ Γεδεῶν, ἀδύνατον ἦτο νὰ μὴ μετάσχη καὶ ὁ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐδρεύων καὶ τὴν βυζαντινὴν τῶν πατέρων ἡμῶν μουσικὴν καλλιέργειαν Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, ἐξ ὀνόματος τοῦ ὁποῖου ταπεινὸς ἀντιπρόσωπος παρίσταμαι ἐν τῷ περικαλλεῖ τούτῳ ἐνδαιτήματι τῶν Ἐλικωνιάδων καὶ Ἱεροσολυμιτίδων Μουσῶν ὅπως προσκομίσω τῷ ἐκ τῶν ἐπιτίμων μελῶν τοῦ Σωματείου, ἐν Μούσαις δὲ ἀδελφῶ ἡμῶν καὶ ὁμοζήλῳ τὰ ἐγκαρδιώτατα συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ τριακονταετηρίδι τῆς ἐν τοῖς γράμμασι δράσεως αὐτοῦ.

Αἱ ὀλίγαι λέξεις μου δὲν χαρακτηρίζουσι βεβαίως ἐπαρκῶς τὸ ἐπὶ τριακονταετίαν πολῦπονον ἔργον τοῦ σήμερον ἑορτάζοντος ἀκαταπονήτου διήνητορος τῆς ἱστορίας τῶν μέσων χρόνων, τὰ ἀναγνωσθέντα ὁμῶς πρὸ μικροῦ σεπτὰ πατριαρχικὰ πιττάκια καὶ τὰ ἄλλα συγχαρητήρια γράμματα ἀναπληροῦσι σελίδας ὅλας ἐγκωμίων καὶ τῶν δεξιωτέρων ρητόρων διὰ τὴν ἐπωφελῆ πνευματικὴν ἐργασίαν τοῦ κ. Γεδεῶν, ὅστις ὡς ἄλλος μεμβρανοφάγος Νικόδημος Ἀγιορείτης ἐγκλεισθεὶς ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῆς Ἀνατολῆς καὶ προσπεφυκῶς μετὰ ζήλου θερμουργοῦ εἰς τὴν ἀνασκάλευσιν τῶν χειρογράφων τῶν μέσων αἰώνων καὶ τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν χρόνων, χάριμα τοῦ βίου αὐτοῦ ἐθεώρει, τοῦτο μὲν, τὴν ἀνεύρεσιν ἐνὸς ἀγνοουμένου τεμαχίου συγγραφῆος βυζαντινοῦ ἢ ὀλίγων γραμμῶν διαλευκαιοῦσάν τὸν βίον πατριάρχου ἢ λογίου τινὸς τῶν κάτω χρόνων, τοῦτο δὲ, τὴν διάσωσιν ἀπὸ τῆς μανίας τοῦ τεκνοδόρου Κρόνου ὀνομάτων διαλαμπάντων εἰς τὸν ἑλληνικὸν φιλολογικὸν ὀρίζοντα καὶ τέως παρ' ἡμῖν ἀγνώστων.

Τὸ παλαίδοξον Φανάριον, ἐνθα ἱδρύται ἡ γεραρὰ ἀκρόπολις τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑπάρξεως, τὸ κατὰ τοὺς ἐσχάτους χρόνους περιφανέστατον προσκύνημα τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν αὐτοσυνειδήσεως, ὁ ἱερὸς καὶ θεοφροσύνητος τῆς ὀρθοδοξίας φάρος, πρὸς ὃν ἀτενίζομεν πάντες ἐν ἀδιδτάκτῳ τῇ πεποιθήσει πε-

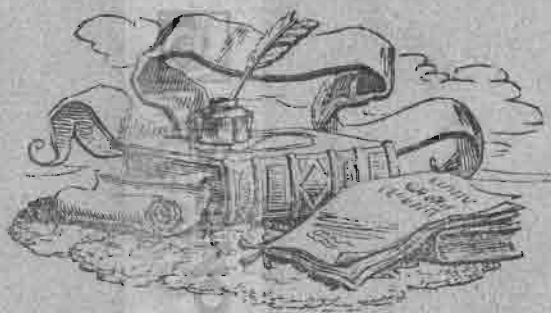
ριθρορρήσεως και ἐν τῷ μέλλοντι τῶν προαιωνίων ἐκκλησιαστικῶν παραδόσεων και τῶν τιμαλφεστέρων συμφερόντων, προνομίων και δικαιωμάτων τοῦ Γένους, τὸ Φανάριον, λέγω, ἐνθα ἐγεννήθη και ἐδίδωσεν ὁ ἡμέτερος πολυγραφήτατος ἱστοριοδίφης, ὑπῆρξε δι' αὐτὸν ἢ μετὰ τὰς βιβλιοθήκας σοφῆ Ἀκαδημία, τὸ εὐρύτατον Πανεπιστήμιον, ὁπόθεν, δίκην μελίσσης τῆς φιλοπόνου, πᾶν ὅ,τι κάλλιστον ἀνθολογησάμενος ἐναπεταμίευσε και ἐκηροπλάστησεν ἐν τοῖς πολλοῖς φιλοπονήμασιν αὐτοῦ, τοῖς ἐκ τῶν πιεστηρίων ἀπὸ τριακονταετίας ἐκκύψασι και ἀναφανείδι. Καὶ ὡς ποτε ὁ Κούμας τὸν λαμπρὸν πατριάρχην Σαμουήλ τὸν Χαντζερῆν «στέφανον τῶν πατριαρχῶν τῆς III' ἑκατονταετηρίδος» ὠνόμασεν, οὕτω και ἡμεῖς οὐκ ἀπεικότως «στέφανον τῶν συγχρόνων μεσαιωνολόγων» δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν τὸν ἡμέτερον ἐρίτιμον φίλον και συνάδελφον.

Τὸν ὀφειλόμενον δὲ τῷ ἄρχοντι Χαρτοφύλακι τῆς Μ. Ἐκκλησίας πλούσιον φόρον τῶν εὐφημιῶν και τῆς εὐγνωμοσύνης ἀθρόοι προσῆλθον ἐνταῦθα σήμερον ν' ἀποτίσωσι πάντες οἱ τιμῶντες αὐτὸν, πάντες οἱ ἀγωνισταὶ τοῦ σταδίου τῶν γραμμάτων οἱ ἀνομολογοῦντες τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, σὺν πᾶσι δὲ και ὁ ἐν τοῖς ἐπιτίμοις μέλεσιν αὐτὸν συναριθμήσας ἡμέτερος Σύλλογος, ἰδιαίτατα δὲ ἡ μόνη παρ' ἡμῖν ἑλληνικὴ μουσικὴ ἐστία, ἐξ ἧς ἡ νέα γενεὰ θαυσιῶς ποτίζεται τὰ ζωοποιὰ νάματα τῆς ἱερᾶς βυζαντινῆς μουσικῆς, ἡ ἐκκλησιαστικὴ, λέγω, μουσικὴ σχολή, ἧς ἔφορος διετέλεσεν ἐπὶ ὅλην τριετίαν, συντελῶν εὐλικρινῶς, ὡς ζηλωτῆς τῶν πατρῶων κειμηλίων και δεινὸς μύστις τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας εἰς τὴν ἀπρόσκοπτον και κανονικὴν πορείαν και προαγωγὴν αὐτῆς, στοιχῶν καλῶ προγονικῶ παραδείγματι. Καὶ ἀληθῶς. Ἡ Μουσικὴ κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ἀπετέλει τὸ τρίτον μέρος τῶν ἐν τοῖς σχολείοις διδασκομένων Μαθηματικῶν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν συγγραμμάτων Μιχαήλ τοῦ Ψελλοῦ, Μανουήλ τοῦ Βρυεννίου και ἄλλων, οὐδέποτε μετὰ τῆς Ἀριθμητικῆς και Γεωμετρίας παύσασα νὰ διδάσκηται. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν ἡ περὶ τὴν μουσικὴν ἐνδιατριβὴ ἦν πράγματι προσφιλεῆς ἐνασχόλησις και τῶν τυχόντων ἀγωγῆς ἀνωτέρας, πολλαὶ δὲ δεκάδες εὐγενῶν και λογίων ἀνδρῶν συνεκρότουν τοὺς χορούς τῶν ἐκκλησιῶν.

Ὡς καλλίνικον δὲ βραβεῖον κατὰ τὴν εἴσημον ταύτην ἐορτὴν προσκομίζει εὐγνωμονοῦσα ἡ Μουσικὴ Σχολὴ τοῦ ἡμέτερου Συλλόγου τῷ τὸν καλλιστέφανον ἀγωνιζομένῳ ἀγῶνα, τὸν ἐξ εὐχῶν συμπλεκόμενον κάλλιστον και τιμιώτατον στέφανον· στεφανοθέτης δὲ ἀνώτατος παρίσταται αὐτῇ ἡ Ἐκκλησία, ἧς τὸν μεγαλεπήδολον και πεπνυμένον ἀρχιποιμάντορα Ἰωακείμ τὸν Γ' ἐκπροσωπεῖ νῦν ὁ τετραχωμένος μὲν ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς ἡλικίας ἀλλ' ἠθάσκων τὸν νοῦν γεραρὸς μητροπολίτης Ἀμασειας, τῆς μεσήλι-

κος τοῦ Γένους ἡμῶν βιοτῆς ἀκάματος θεράπων. Ναὶ, εὐχόμεθα τῷ κυρίῳ Γεδεῶν ὅπως ἐν ὑγείᾳ ἀστεμφεῖ και ἀκλονήτῳ συνεχίσῃ και ἐν τῷ μέλλοντι τὴν καλλίκαρπον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν και τὸ Ἔθνος πνευματικὴν αὐτοῦ ἐργασίαν, διασκορπίζων πανταχοῦ διὰ τῶν συγγραφῶν οὐτοῦ τὸν ἐκ τῶν μελετῶν πλοῦτον τῶν γνώσεων αὐτοῦ.

 SISMANGLO

AGLIO